

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

Ποιες ανάγκες ή προβλήματα εντοπίζετε στον τομέα του Περιβάλλοντος και της Ποιότητας Ζωής; (π.χ. διαχείριση απορριμμάτων, ύδρευση, αποχέτευση, αστική ανάπτυξη, χωροταξικός σχεδιασμός, πολεοδομία, υποδομές και τεχνικά έργα, προοπτικές και αξιοποίηση φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, κλπ.)

Στόχος: Βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, προστασία και καλλιέργεια περιβαλλοντικής και πολιτειακής συνείδησης ως μέσο για την επίτευξη μιας καλύτερης ποιότητας ζωής.

A. Διαχείριση αποβλήτων

Προβλήματα

- 1) **Η έλλειψη προσωπικού και η ανεπάρκεια της ΔΕΔΑΠΑΛ:** Η ΔΕΔΑΠΑΛ ΑΕ έχει αναλάβει μεγάλο μέρος της καθαριότητας του Δήμου Λέσβου, χρησιμοποιώντας τα οχήματα και αντιμετωπίζοντας ορισμένους απασχολούμενους της, που πληρούν πάγιες και διαρκείς ανάγκες βάσει καθημερινού ωραρίου, ως «εργολάβους», ενώ παράλληλα διαχειρίζεται μεγάλο ύψος κονδυλίων μέσα από τις συνεργασίες της με ΜΚΟ.
- 2) **Προβληματική κατάσταση οχημάτων καθαριότητας:** Κάποια από τα οχήματα του Δήμου δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις κυκλοφορίας, ενώ χρήζουν της απαραίτητης παρακολούθησης και συντήρησης από εξειδικευμένο προσωπικό.
- 3) **Η προβληματική κατανομή των δημοτικών τελών καθαριότητας:** Τα τέλη αυτά είναι ανταποδοτικά, αλλά δεν αποδίδονται από όλα τα χωριά. Το μεγαλύτερο ποσοστό αποδίδεται από τους κατοίκους της Δημοτικής Ενότητας Μυτιλήνης. Επίσης, δεν υπάρχει εξορθολογισμός παραγωγής απορριμμάτων και κόστους.
- 4) **Η προβληματική διαδικασία αποκομιδής απορριμμάτων σε αρκετές περιπτώσεις**
- 5) **Μη ύπαρξη χώρων εναπόθεσης χόρτων και κλαδιών σε κάθε χωριό αλλά και στην πόλη**
- 6) **Οι κακές συμπεριφορές αρκετών πολιτών και μη ύπαρξη πολιτικής ευαισθητοποίησης:** Υπάρχουν πολίτες που δεν σέβονται στοιχειώδεις κανόνες που έχουν να κάνουν με τη διαχείριση των απορριμμάτων τους. Για παράδειγμα, δεν ρίχνουν τα απορρίμματα μέσα στους κάδους, πετάνε απορρίμματα από τα μπαλκόνια, αφήνουν ογκώδη αντικείμενα σε οποιοδήποτε μέρος, ρίχνουν αναμμένες στάχτες τζακιού σε κάδους απορριμμάτων, μετακινούν κάδους κατά βούληση, κ.α. Η απόδοση δημοτικών τελών δεν αρκεί για να έχουμε ένα καθαρό νησί. Είναι και υπόθεση κουλτούρας... Σήμερα, όμως, δεν υπάρχει η κατάλληλη πολιτική ευαισθητοποίησής τους, αλλά ούτε και αποδίδονται ποινές.
- 7) **Ανακύκλωση και μη ύπαρξη πολιτικής ευαισθητοποίησης για τη διάδοση της ανακύκλωσης:** Η ανακύκλωση δεν έχει επεκταθεί σε όλο το νησί, ενώ δεν υπάρχει μέριμνα για την ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα ανακύκλωσης.

- 8) **Μη ύπαρξη μονάδας κομποστοποίησης:** Παρόλο που υπάρχει έτοιμη κάποια σχετική μελέτη για δημιουργία μονάδας κομποστοποίησης, η προσπάθεια ένταξής της έχει εγκαταλειφθεί.
- 9) **Διαχείριση αδρανών υλικών:** Σήμερα, υπάρχει μεγάλο πρόβλημα με το μπάζωμα των ρεμάτων, δηλαδή τη ρίψη των αδρανών υλικών μέσα στα ρέματα. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την πλημμύρα σε περιόδους βροχοπτώσεων και την καταστροφή οικιών, περιουσιών, ζώων, καλλιεργειών, κ.α.
- 10) **Ρύπανση χειμάρρων από την ανεξέλεγκτη διάθεση βιομηχανικών αποβλήτων και άλλους λόγους:** Σήμερα οι περισσότερες μονάδες δευτερογενούς παραγωγής – και συγκεκριμένα τα ελαιοτριβεία, πυρηνολοιμωγεία και τυροκομεία – δεν διαθέτουν τις βασικές υποδομές πρωτοβάθμιας επεξεργασίας των αποβλήτων τους (εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις). Τα προηγούμενα χρόνια λειτουργούσαν χωρίς να επεξεργάζονται τα υγρά τους απόβλητα και συνήθως τα διέθεταν σε χειμάρρους. Συνεπώς έχει δημιουργηθεί ένα σημαντικό ζήτημα που αφορά τη διαχείρισή τους, έχοντας τις ανάλογες αρνητικές επιπτώσεις στο οικοσύστημα και στο τουριστικό προϊόν μας. Μάλιστα αρκετές τέτοιες μονάδες είναι εγκατεστημένες εντός του πολεοδομικού ιστού, δημιουργώντας προβλήματα στην υγεία, αλλά και στην ποιότητα ζωής των κατοίκων. Γενικότερα, η ρύπανση που προκαλείται από τέτοιες μονάδες είναι μεγάλη και μας εκθέτει διεθνώς, καθότι το νησί μας είναι και παγκόσμιος τουριστικός προορισμός φυσιολατρών (π.χ. birdwatchers), ενώ οι έλεγχοι από το ΚΕΠΠΕ και τις αρμόδιες διευθύνσεις της Περιφέρειας Β. Αιγαίου δεν επαρκούν (θα πρέπει να εντατικοποιηθούν οι έλεγχοι ειδικά στις περιοχές που διαπιστώνεται ρύπανση).

Προτάσεις

- 1) Βάσει του νόμου, υπάρχει η δυνατότητα πρόσληψης νέου μόνιμου προσωπικού σε νησιωτικούς δήμους.

Επίσης:
 - Μελέτη για την προμήθεια νέου εξοπλισμού καθαριότητας (οχήματα, μηχανήματα) και αναζήτηση προγραμμάτων για την ένταξή του καθώς η ΣΑΤΑ δεν είναι αρκετή ή διεκδίκηση ανταποδοτικών οφελών λόγω της μεταναστευτικής-προσφυγικής κρίσης
- 2) Έλεγχος των αδειών κυκλοφορίας των οχημάτων, παρακολούθηση και τακτική συντήρησή τους
Επίσης:
 - Εξοικονόμηση ενέργειας (π.χ. μέσω του δημοτικού φωτισμού) ώστε να βρεθούν οι απαραίτητοι πόροι για συντήρηση των οχημάτων και υποδομών.
- 3) Εξορθολογισμός δημοτικών τελών και προσαρμογή ανά δημοτική ενότητα. Απαιτείται μελέτη ρύθμισης δημοτικών τελών βάσει συγκεκριμένων συντελεστών.
- 4) Βελτίωση αποκομιδής απορριμμάτων μέσω ανάθεσης μελέτης χωροθέτησης κάδων απορριμμάτων, εντοπισμού βέλτιστων διαδρομών απορριμματοφόρων, ρύθμισης συχνότητας αποκομιδής, κεντρικού ηλεκτρονικού συστήματος παρακολούθησης διαδρομών απορριμματοφόρων (GPS), καλύτερης προσαρμογής της αποκομιδής

βάσει των κυκλοφοριακών αναγκών και βάσει του ωραρίου εργασίας, κ.α. στην όλη και στα χωριά

Επίσης:

- Καταγραφή κατάστασης κάδων και καλαθιών καθαριότητας στα χωριά και στην πόλη και (δίκαια) αντικατάστασή τους όπου κριθεί απαραίτητο.
 - Δημόσια κατάρτιση προγράμματος οδοκαθαρισμού (συμπεριλαμβανόμενων των παιδικών χαρών, των χώρων πρασίνου και των πάρκων) σε κάθε δημοτική και τοπική κοινότητα (όταν υπάρχουν οδοκαθαριστές 5μηνων συμβάσεων). Συνεχής έλεγχος τήρησης του προγράμματος στα χωριά και στην πόλη από τους τοπικούς και τους δημοτικούς συμβούλους.
 - Κατάθεση ολοκληρωμένης πρότασης σχεδιασμού συστήματος οργάνωσης καθαριότητας από κάθε τοπικό συμβούλιο και συνεχή επίβλεψη/επιτήρηση
 - Ορισμός υπαλλήλου για θέματα/αιτήματα καθαριότητας σε κάθε δημοτική ενότητα
 - Διερεύνηση τοποθέτησης υπόγειων κάδων (π.χ. «ελαφρού» τύπου χωρ. 3000 lt) και γενικότερα υπόγειων συστημάτων συλλογής/προσωρινής αποθήκευσης απορριμμάτων σε κεντρικά σημεία της πόλης ή και σε σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος, ώστε οι κάδοι να εναρμονίζονται με τον αστικό ιστό και να αποφευχθεί η αισθητική υποβάθμιση, η ρύπανση και η δυσσομία, ιδιαίτερα τη θερινή περίοδο (ένας τέτοιος κάδος θα αντικαταστήσει 3-4 συμβατικούς). Υπολογίζεται ότι απαιτείται αγορά 10-12 τεμαχίων υπόγειων κάδων απορριμμάτων (ενδεικτική τιμή μονάδας: €12.000) για να καλυφθεί η ευρύτερη περιοχή της προκουμαίας και προσάρτηση κατάλληλου γερανού σε ένα ή δύο από τα διαξονικά ή τριαξονικά απορριμματοφόρα τύπου πρέσας.
- 5) Επιλογή χώρων εναπόθεσης χόρτων και κλαδιών σε κάθε χωριό αλλά και στην πόλη, όπου κριθεί απαραίτητο και προμήθεια κλαδο-θρυμματιστών (για τα χόρτα και τα κλαδιά)
- 6) Ενημέρωση/ευαισθητοποίηση πολιτών σε θέματα καθαριότητας, ανακύκλωσης και κομποστοποίησης, μέσω των κατάλληλων διαφημιστικών σποτ (π.χ. ανάγκη κλεισίματος καπακιών των κάδων, τρόπου αποκομιδής ογκωδών αντικειμένων) Απαιτείται συνεχής ενημέρωση και επικοινωνία με τους πολίτες (μέσω τηλεόρασης, ραδιοφώνου, διαδικτύου, εφημερίδων). Συνεπώς, θα βοηθούσε η διάθεση ενός δημοτικού υπαλλήλου για ανοιχτή γραμμή επικοινωνίας του δημότη και διαχείρισης αιτημάτων/καταγγελιών

Επίσης:

- Ανάπτυξη/αναβάθμιση ηλεκτρονικού συστήματος αναφοράς προβλημάτων καθαριότητας (μέσω της ιστοσελίδας του δήμου)
- Εφαρμογή πολιτικής «ο ρυπαίνων πληρώνει» (τα χρήματα θα πηγαίνουν σε ένα Πράσινο Ταμείο του Δήμου και μέσω αυτού θα επιστρέφονται στους δημότες). Προτείνεται ο ορισμός υπαλλήλων για αστυνόμευση συγκεκριμένων περιοχών και επιβολή προστίμων (σε συνεργασία με την αστυνομία)
- Δημόσια ενημέρωση πολιτών για συλλογή ογκωδών αντικειμένων από το Δήμο.
- Διάθεση ενός δημοτικού υπαλλήλου για ανοιχτή γραμμή επικοινωνίας του δημότη και διαχείρισης αιτημάτων/ καταγγελιών και ανάπτυξη εφαρμογής συστήματος αναφοράς προβλημάτων σε ιστοσελίδα του δήμου
- Απαιτείται συνεχής ενημέρωση και επικοινωνία με τους πολίτες (μέσω τηλεόρασης, ραδιοφώνου, διαδικτύου, εφημερίδων)

- Ενεργοποίηση εθελοντών, όχι υπό την «αιγίδα» του δήμου, αλλά σε συνεννόηση με αυτόν
 - Ενεργή συμμετοχή του δήμου σε προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης
- 7) Επέκταση των υποδομών ανακύκλωσης σε περισσότερα σημεία του δήμου (τόσο στα χωριά, όσο και σε διάφορα σημεία μέσα στην πόλη, όπως π.χ. σε δημόσιες υπηρεσίες)

Επίσης:

- Αντικατάσταση πλαστικών από χάρτινες σακούλες.
 - Ενθάρρυνση οργανωμένης συλλογής μαγειρικών ελαίων για την παραγωγή biodiesel
- 8) Επίσπευση ενεργειών εργοστασίου κομποστοποίησης και προώθηση κομποστοποίησης (συμπεριλαμβανόμενης της υιοθέτησης κάδων κομποστοποίησης σε γειτονιές που επιθυμούν).

Επίσης:

- Ενθάρρυνση επενδύσεων παραγωγής εδαφοβελτιωτικού – κομπόστ από τις επεξεργασμένες στερεές λυματολάσπες
- 9) Το πρόβλημα αυτό θα λυθεί με την κατασκευή ΧΥΤ Αδρανών. Οπότε θα πρέπει να επισπευσθούν οι διαδικασίες και να εντατικοποιηθούν οι πιέσεις του δήμου προς αυτή την κατεύθυνση. Μέχρι να γίνει αυτό θα μπορούσε να γίνει μια ορθότερη διαχείριση των μπαζών. Ο Φορέας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) είναι ο αρμόδιος πρωτοβάθμιος φορέας για το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης των Αποβλήτων προβλέπει την κατασκευή ΧΥΤ Αδρανών (υπάρχουν τρεις μελέτες σε τελικό στάδιο αν δεν έχουν ήδη ολοκληρωθεί). Παράλληλα με την υπογραφή Προεδρικού Διατάγματος για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων (ΑΕΚΚ), ξεκινάει και η ανακύκλωση «μπαζών».
- 10) Έλεγχος και καθαρισμός ρεμάτων (π.χ. σκουπίδια και μπάζα) από συνεργία και επιβλέποντα υπό την εποπτεία των αντιδημάρχων, πριν την περίοδο των ισχυρών βροχοπτώσεων

Επίσης:

- Πρόσκληση επενδυτών και επιχειρηματιών που ασχολούνται με την διαχείριση υγρών αποβλήτων και παραγωγής κομπόστ, μέσω οργάνωσης ενημερωτικών ημερίδων ή συνεδρίων
- Ενέργειες του δήμου προς την κατεύθυνση εκπόνησης ολοκληρωμένου πλάνου για τη διαχείριση των αποβλήτων του δευτερογενούς τομέα παραγωγής, αλλά και των αγροτικών αποβλήτων

Παράλληλα προτείνονται:

- ✓ Αδειοδότηση συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης των Αποβλήτων Εκσκαφών, Κατασκευών και Κατεδαφίσεων (ΑΕΚΚ) στο Βόρειο Αιγαίο και προετοιμασία περιβάλλοντος υποδοχής και ανάπτυξής τους
- ✓ Σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων όπως ελαστικά αυτοκινήτων, Οχήματα Τέλους Κύκλου Ζωής, γεωργικά απόβλητα, υλικά καθαρισμού, χρώματα, φάρμακα,

καλοριφέρ και άλλα μεταλλικά αντικείμενα, στρώματα, έπιπλα, παιχνίδια, λαμπτήρες, μπαταρίες, ηλεκτρικές συσκευές, κ.α. σε συνεργασία με Περιφέρεια Β. Αιγαίου

B. Λειτουργία και διαχείριση δημοσίων χώρων

Προβλήματα

Προβλήματα που αφορούν τους δημοσίους χώρους του τόπου μας αποτελούν οι καταλήψεις δημοσίων κτηρίων, πεζοδρομίων και διαφόρων άλλων χώρων, οι προσόψεις κτηρίων, η κατάσταση των πάρκων, η συνύπαρξη ρυπογόνων δραστηριοτήτων και οικιών, οι αυθαίρετες διαφημιστικές πινακίδες, οι παράνομες πλαστικές περιφράξεις διαφόρων μαγαζιών, η άναρχη επέκταση τραπεζοκαθισμάτων, η εξάπλωση της άναρχης παράνομης στάθμευσης, η βάνουση παραβίαση της οπτικής οικιστικής ενότητας, η αφισορύπανση, η υποβαθμισμένη ποιότητα του περιβάλλοντος και του τοπίου, κ.α.

Πρόβλημα δημιουργούν και οι διάφορες παρεμβάσεις που γίνονται αυθαίρετα από μεμονωμένα άτομα, τα οποία με αυτόν τον τρόπο επιβάλλουν αυταρχικά τη δική τους βούληση ή τα δικά τους συμφέροντα στο δημόσιο χώρο σε βάρος των δικαιωμάτων των υπολοίπων πολιτών και της μετακίνησής τους στην πόλη, σε βάρος της λειτουργικότητας των χώρων, της αισθητικής αλλά και της όλης εικόνας του τόπου και του τοπίου του.

Προτάσεις

- 1) Καθαίρεση των αυθαιρέτων διαφημιστικών πινακίδων και υπόδειξη χώρων και τρόπων τοποθέτησής τους μετά από χωροταξική μελέτη. Η χωροθέτησή τους θα γίνεται σε σημεία που θα τους υποδειχθούν σε πλαίσια που θα κατασκευασθούν από το δήμο. Για την κατασκευή τους θα υπάρχει κόστος που θα προορίζεται για κοινωφελείς δράσεις (βλ. παρακάτω Πράσινο Ταμείο).

Επίσης:

- Ορισμός ενός δημοτικού υπαλλήλου ως υπεύθυνου για την καθημερινή επίβλεψη των διαφημιστικών πινακίδων και την αφισορύπανση
- 2) Έλεγχος στάθμευσης, ευπρεπισμός και ανάδειξη της πλατείας Σαπφούς και της προκουμαίας
 - 3) Έλεγχος απόδοσης του προβλεπόμενου ενοικίου από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν δημοτικούς χώρους (ορισμός ενός δημοτικού υπαλλήλου ως υπεύθυνου για τον έλεγχο αυτό)
 - 4) Ανάπλαση και ανάδειξη δημοσίων χώρων μέσω εκπόνησης αρχιτεκτονικών μελετών (αρχιτέκτονες του δήμου να αναλάβουν την εκπόνηση τέτοιων μελετών)
 - 5) Αυτοψία, επαναξιολόγηση και επανασχεδιασμός πεζοδρομίων
 - 6) Ανάδειξη του εμπορικού και ιστορικού κέντρου της Μυτιλήνης (ιδίως της περιοχής της Κουμηδιάς και των πέριξ) μέσω μόνιμων πεζοδρομήσεων

- 7) Αφαίρεση στεγάστρων και μεταλλικών κατασκευών των καφετεριών και αντικατάσταση τους με πτυσσόμενες τέντες ή ομπρέλες, ώστε να εξυπηρετούνται οι καταστηματαρχές και οι πολίτες ταυτόχρονα
 - 8) Αισθητική ανάπλαση προκουμαίας και πλατείας Σαπφούς
 - 9) Δημιουργία Πράσινου Ταμείου από ενοικίαση δημοσίων χώρων (για περίπτερα, διαφημίσεις, τραπεζοκαθίσματα, κ.α.). Τα έσοδα του ταμείου θα επιστρέφονται στον πολίτη μέσα από δράσεις καθαριότητας, συντήρησης παιδικών χαρών και χώρων πρασίνου και, γενικότερα, αναβάθμισης δημοσίων χώρων.
 - 10) Δρομολόγηση θεσμικών παρεμβάσεων σε ρυπογόνες δραστηριότητες που βρίσκονται εντός κατοικημένου χώρου
 - 11) Διερεύνηση δυνατοτήτων υπόγειας καλωδίωσης και περιορισμού της ποσότητας των κεραιών.
 - 12) Ευαισθητοποίηση πολιτών για την έννοια του δημοσίου χώρου μέσω οργάνωσης δράσεων και εκδηλώσεων με στόχο την κινητοποίηση ομάδων κατοίκων και εθελοντών και κυρίως τη γνωριμία μεταξύ τους. Επιδίωξη: η επιστροφή στην έννοια της «γειτονιάς».
 - 13) Δεντροφυτεύσεις όπου κριθεί απαραίτητο (π.χ. κατά μήκος οδών)
 - 14) Συμμετοχή κοινού, εμπειρογνομόνων, θεσμικών φορέων και συλλόγων σε αποφάσεις και δράσεις που αφορούν το αστικό αλλά και το αγροτικό τοπίο.
 - 15) Ανάπλαση της εικόνας του λιμανιού και του αεροδρομίου της Μυτιλήνης. Το λιμάνι και το αεροδρόμιο αποτελούν τις πύλες εισόδου του νησιού, γι' αυτό και οι χώροι και το τοπίο τους πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο επιμελημένα, λειτουργικά και αισθητικώς ελκυστικά, πράγμα που για να διασφαλιστεί προϋποθέτει εκπόνηση αρχιτεκτονικής μελέτης.
 - 16) Εικαστικές/ λειτουργικές αναπλάσεις κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων μέσω κινητοποίησης τοπικών ομάδων καλλιτεχνών. Οι αναπλάσεις αυτές εξυπακούεται ότι θα πρέπει να είναι συμβατές με την τοπική παράδοση και κληρονομιά του τόπου.
 - 17) Ανάπλαση, τακτική συντήρηση, επίβλεψη και καλλωπισμός χώρων πρασίνου, πάρκων και παιδικών χαρών. Αυτό θα μπορούσε να γίνει μέσω μιας συνολικής καταγραφής των προβλημάτων τους, εκπόνησης σχετικών μελετών αλλά και ανάθεσης της καθημερινής τους παρακολούθησης σε υπαλλήλους καθαρισμού του δήμου, οι οποίοι θα πρέπει να δίνουν τακτικές αναφορές για τα πεπραγμένα τους.
- Επίσης:
- Ορισμός ενός υπαλλήλου ως υπευθύνου στην ανοιχτή γραμμή επικοινωνίας
- 18) Καταγραφή των υπαρχόντων προβλημάτων δικτύου αγροτικής οδοποιίας και ιεράρχηση των αναγκών και τήρησης της σχετικής νομοθεσίας.

- 19) Διερεύνηση αναγκών πεζοδρόμησης και αυστηρή επίβλεψη ομαλής κυκλοφορίας σε πεζόδρομους
- 20) Προώθηση περιβαλλοντικής τέχνης
- 21) Ανοιχτή γραμμή επικοινωνίας με το δημότη για την αναφορά προβλημάτων και την κατάθεση προτάσεων

Γ. Αδέσποτα Ζώα

Προβλήματα

Σε όλο σχεδόν το νησί υπάρχει μεγάλο πρόβλημα με τα αδέσποτα ζώα (ειδικά με τους σκύλους), τα οποία υπολογίζονται σε 2.000. **Ο αριθμός τους συνεχώς αυξάνεται.** Ειδικά οι σκύλοι δημιουργούν αγέλες, κάτι που έχει ως αποτέλεσμα, σε ορισμένες περιπτώσεις, την εκδήλωση επιθετικής συμπεριφοράς. Δεν είναι λίγες οι φορές που καταγγέλλονται περιστατικά επιθέσεων αδέσποτων σκύλων σε ανθρώπους ή σε άλλα ζώα, αλλά και παραβατικές και απαράδεκτες συμπεριφορές ανθρώπων σε ζώα (βασανισμός, κακοποίηση, κακή μεταχείριση, δηλητηρίαση, πνιγμός, ακρωτηριασμός, κλπ). Το θέμα φυσικά δεν έχει να κάνει με τη συμπεριφορά των ζώων, αλλά με τη διαχείριση αυτής από την κοινωνία μας.

Προτάσεις

Η μακροπρόθεσμη λύση:

- 1) Αλλαγή της νοοτροπίας του ντόπιου πληθυσμού, με στοχευμένες εκδηλώσεις για μικρά παιδιά, με επισκέψεις σε σχολεία, δράσεις που μπορούν να γίνουν σε συνεργασία με τους φιλοζωικούς συλλόγους και είναι απαραίτητο να έχουν προγραμματισμό πολλών ετών. Το μέτρο αυτό θα αρχίσει να αποφέρει καρπούς τουλάχιστον σε μια δεκαετία.
- 2) Συνδρομή του δήμου στην επέκταση εκπαιδευτικών προγραμμάτων ενημέρωσης μαθητών σε γυμνάσια και λύκεια σε ολόκληρη τη Λέσβο, υλικοτεχνική υποστήριξη και βοήθεια στην εκπόνηση ενημερωτικού υλικού.
- 3) Συνεννόηση με τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με τους Συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων και τη Δημοτική Επιτροπή Παιδείας για χάραξη συγκεκριμένης πολιτικής ενημέρωσης/ ευαισθητοποίησης.

Βραχυπρόθεσμα μέτρα άμεσης αποτελεσματικότητας:

- 4) Οι στείρωσεις είναι η μόνη άμεσα αποτελεσματική μέθοδος πρόληψης της εξάπλωσης του πληθυσμού τους, σε συνδυασμό με την τοποθέτηση microchip (ηλεκτρονικής ταυτότητας) και τον αυστηρό έλεγχο από τις αρμόδιες αρχές. Οι στείρωσεις που πραγματοποιούνται τώρα δεν επαρκούν σε καμία περίπτωση. Για να πραγματοποιηθούν, όμως, περισσότερες στείρωσεις, απαιτούνται οικονομικοί πόροι, οι οποίοι αυτή τη στιγμή δεν φαίνεται να μπορούν να εξασφαλιστούν από αλλού, πέραν των προστίμων στους παραβάτες του Ν. 4039/2012, δηλαδή του νόμου για τα δεσποζόμενα και τα αδέσποτα ζώα. Όμως, σύμφωνα με καταγγελίες, τα περισσότερα πρόστιμα που επιβεβαιώνονται (από αστυνομικούς), δεν πληρώνονται

από τους παραβάτες, μετά από παρεμβάσεις των ίδιων των θεσμικών φορέων...που τα σβήνουν. Αυτό θεωρούμε ότι είναι το πρόβλημα και αφορά τους αρμοδίους: Διεύθυνση Κτηνιατρικής που υπάγεται στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου και Αντιδημαρχία Περιβάλλοντος και Ποιότητας Ζωής Δήμου Λέσβου.

- 5) Τήρηση της υποχρεωτικής σήμανσης (τσιπαρίσματος) όλων των δεσποζόμενων ζώων (βάσει του Ν. 4039/2012) με δειγματοληπτικούς ελέγχους και επιβολή των προβλεπόμενων προστίμων, σε συνεργασία με την αστυνομία (το πρόστιμο που προβλέπεται για τα ατσιπάριστα ιδιόκτητα σκυλιά είναι 300€)
- 6) Αγαστή συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία που πλέον έχει επωμιστεί τις αρμοδιότητες της Δημοτικής αστυνομίας
- 7) Πρόσληψη κτηνιάτρου μονίμου απασχόλησης και απασχόληση βοηθητικού προσωπικού.
- 8) Μέριμνα για τη βελτίωση και την επέκταση του υλικοτεχνικού εξοπλισμού του Κέντρου Περίθαλψης Αδέσποτων Ζώων και την προμήθεια ιατροφαρμακευτικού υλικού για καλύτερη αντιμετώπιση των νοσούντων αδέσποτων.
- 9) Πάταξη της παράνομης υπαίθριας πώλησης ζώων που μεταφέρονται στοιβαγμένα σε μικρά κλουβιά με τη συνεργασία των υπόλοιπων αρμοδίων αρχών
- 10) Ενημέρωση αγρο-κτηνοτροφικών συνεταιρισμών για τις υποχρεώσεις τους ως προς τη διαχείριση σκύλων και ιπποειδών και ανοιχτή συζήτηση για τα προβλήματά τους σχετικά με τους αδέσποτους σκύλους
- 11) Διάθεση ποσοστού των ανταποδοτικών οφελών σε δράσεις διαχείρισης των αδεσπώτων.
- 12) Συνεργασία με φιλοζωικές για το θέμα των βαρελόσκυλων και εφαρμογή του νόμου.
- 13) Στείρωσεις και ηλεκτρονική σήμανση αδέσποτων σκύλων μέσω του Κέντρου Περίθαλψης Αδέσποτων Ζώων.
- 14) Στενή συνεργασία με τους κυνηγετικούς και τους φιλοζωικούς συλλόγους για την προώθηση της στείρωσης των αδέσποτων και των δεσποζόμενων ζώων
- 15) Ενημέρωση πολιτών για το θέμα των αδέσποτων ζώων (για τα οφέλη της στείρωσης, για την υποχρέωση ηλεκτρονική σήμανσης, για τη φροντίδα των ζώων, για το νόμο για τα αδέσποτα) με εκδηλώσεις, δημοσιεύσεις στον τοπικό τύπο, συνεντεύξεις και σποτάκια στην τοπική τηλεόραση και το ραδιόφωνο και με ενημερωτικά φυλλάδια (τα οποία είναι δωρεάν).
- 16) Συνεργασία με Νοσοκομείο Άγριων Ζώων στην Αγ. Παρασκευή
- 17) Συνεργασία με Έλληνες και Ευρωπαίους εθελοντές κτηνιάτρους εφόσον πληρούν τις νόμιμες προϋποθέσεις για την άσκηση του κτηνιατρικού επαγγέλματος στη χώρα μας και τις πραγματοποιούν σε νόμιμους χώρους
- 18) Τοποθέτηση περισσότερων τροφοδόχων (σημείων σίτισης) σε επιλεγμένα σημεία

ώστε να μην είναι πεινασμένα τα αδέσποτα και να αποφεύγουν τις φόλες

- 19) Δημιουργία скаμμάτων σε πάρκα ή άλλους δημόσιους χώρους για τις ακαθαρσίες δεσποζόμενων σκύλων

Δ. Κυκλοφοριακός σχεδιασμός

Προβλήματα

Η έλλειψη ορθού κυκλοφοριακού σχεδιασμού αλλά και κυκλοφορικής πρόνοιας έχει ως αποτέλεσμα την υπερ-χρήση του αυτοκινήτου, την κυκλοφορική συμφόρηση σε συγκεκριμένες ώρες και ημέρες, την έλλειψη πεζόδρομων, την έλλειψη ποδηλατοδρόμων, τις σβησμένες διαβάσεις πεζών ή τη μη τήρησή τους από τους οδηγούς, τις άσχημες συμπεριφορές οδηγών, την έλλειψη των απαραίτητων χώρων στάθμευσης, , κ.α.

Στα ΑΜΕΑ, στις μητέρες με καρότσια, κλπ, παρουσιάζονται πολλά προβλήματα στη μετακίνησή τους μέσα στην πόλη.

Προτάσεις

- 1) Επικαιροποίηση και άμεση εφαρμογή της μελέτης Φραντζεσκάκη
- 2) Κυκλοφοριακός σχεδιασμός με έμφαση στο ποδήλατο, στα μέσα μαζικής μεταφοράς και στους πεζούς
- 3) Ενθάρρυνση χρήσης ποδηλάτου στο κέντρο της πόλης και διερεύνηση δημιουργίας σταθμών δημοτικών ποδηλάτων
- 4) Ελεγχόμενες θέσεις στάθμευσης και σε σημεία του χώρου στάθμευσης του εμπορικού λιμανιού (αφού κατασκευαστούν κάποιοι περιφερειακοί χώροι στάθμευσης) για την αποτροπή της χρήσης του ιδιωτικού αυτοκινήτου στο κέντρο.
- 5) Μίσθωση χώρων στάθμευσης σε υφιστάμενα πολυκαταστήματα για την εξυπηρέτηση των πελατών τους αλλά και την ενίσχυση των οικονομικών του Δήμου
- 6) Επίσπευση ενεργειών διάνοιξης νότιας παράκαμψης
- 7) Δημιουργία περιφερειακών χώρων στάθμευσης για αυτοκίνητα και μηχανές
- 8) Δημιουργία χώρων στάθμευσης βαρέων οχημάτων
- 9) Λήψη φιλικότερων μέτρων μετακίνησης ΑΜΕΑ (δημιουργία ραμπών, τακτική συνεργασία με τροχαία, Λιμενικό κλπ)
- 10) Αυτοψία για δεντροφύτευση κατά μήκος των δρόμων
- 11) Προσθήκη καθρεφτών κυκλοφορίας όπου είναι απαραίτητο και συντήρηση υφιστάμενων

- 12) Συντήρηση διαβάσεων πεζών και καθαρισμός σημάτων τροχαίας και ορισμό ενός δημοτικού υπαλλήλου ως υπεύθυνου για την επίβλεψη της συντήρησης των διαβάσεων και του καθαρισμού των σημάτων της τροχαίας
- 13) Τοποθέτηση σηματοδότη πεζών μπροστά σε κάθε σχολείο πριν από κάθε διάβαση, για την οποία θα μπορούσε να εξετασθεί το ενδεχόμενο ανύψωσής της ως μέτρο για τη μείωση της ταχύτητας στα σχολεία
- 14) Χορήγηση κινήτρων για τη χρήση μέσων μαζικής μεταφοράς (σήμερα δεν υπάρχει κάρτα μηνιαίων διαδρομών από τα αστικά ΚΤΕΛ)
- 15) Επαναλειτουργία των mini-bus σε συνεργασία με τα αστικά ΚΤΕΛ
- 16) Σχεδιασμός στάσεων λεωφορείων με ολοκληρωμένη πληροφόρηση πεζών και χάρτες πόλης.
- 17) Επίσπευση διαδικασιών ένταξης ποδηλατοδρόμων (αστικού και περιαστικού)
- 18) Διερεύνηση τροποποίησης εξάτμισης δημοσίων μέσων μαζικής μεταφοράς
- 19) Αστυνόμευση τις ώρες αιχμής στο πέταλο της προκυμαίας και με ιδιαίτερη βαρύτητα στις οδούς Καβέτσου, Βενιζέλου και Βουρνάζων.

Ε. Χωροταξία

Προβλήματα

Ο χωροταξικός σχεδιασμός πρέπει να προωθεί την αειφόρο και ισόρροπη ανάπτυξη. Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να επανεξεταστεί η θέση διαφόρων υπηρεσιών/ υποδομών στο χώρο και ειδικά στην πόλη της Μυτιλήνης και η (επικαιροποιημένη) επέκταση των ορίων των οικισμών.

- 1) Ο Δήμος Λέσβου εδώ και πολλά χρόνια πληρώνει ενοίκιο για να στεγάσει αρκετές υπηρεσίες του στο κέντρο της πόλης, ενώ διαθέτει μια μεγάλη ακίνητη περιουσία. Αυτό μεταξύ άλλων επιβαρύνει την κυκλοφορία σε αυτό το σημείο.
- 2) Η θέση του εμπορικού και επιβατικού λιμανιού της Μυτιλήνης συντελεί στην αύξηση του κυκλοφοριακού προβλήματος της πόλης.
- 3) Η λειτουργία των υπεραστικών ΚΤΕΛ είναι δύσκολη, λόγω της θέσης τους στο κέντρο της πόλης και θα πρέπει να υπάρξει η ανάλογη μέριμνα μεταφοράς τους.
- 4) Παρόλο που οι οικισμοί έχουν επεκταθεί, τα όρια τους έχουν παραμείνει τα ίδια. Αυτό μερικές φορές αποτελεί αιτία άναρχης οικιστικής και τουριστικής ανάπτυξης, ανεξέλεγκτης δόμησης, οικοπεδοποίησης λιβαδικών και δασικών εκτάσεων, αφού δεν υπάρχουν προκαθορισμένα όρια. Συνεπώς, θα πρέπει να υπάρξει ένα όριο με τις εκτός σχεδίου επεκτάσεις των οικισμών (εξοχικά, τουριστικά καταλύματα, κλπ)

Προτάσεις

- 1) Πρέπει να δρομολογηθεί η μετεγκατάσταση του Δημαρχείου και των υπηρεσιών του, τόσο για λόγους λειτουργικότητας (αποκέντρωσης), όσο και για λόγους αισθητικής αλλά και για οικονομικούς λόγους.
- 2) Επίσπευση διαδικασιών επικαιροποίησης της μελέτης για τη μεταφορά εμπορικού και επιβατικού λιμανιού στον Καρά Τεπέ και επανασχεδιασμός του χώρου του λιμανιού
- 3) Μεταφορά εγκαταστάσεων υπεραστικών ΚΤΕΛ
- 4) Επέκταση ορίων αγροτικών οικισμών και περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης (μέσω του νομικού πλαισίου), συμπεριλαμβανομένου της άναρχης τουριστικής ανάπτυξης.

Επίσης:

- ✓ Ενοποίηση και ανάδειξη των αστικών και περιαστικών αρχαιολογικών χώρων, σύνδεσή τους με πεζοδρόμους ή ποδηλατοδρόμους
- ✓ Αύξηση αστικού πρασίνου

ΣΤ. Διαχείριση οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών

Προβλήματα

Ανθρώπινες παρεμβάσεις σε ευαίσθητα οικοσυστήματα μέσω λαθροθηρίας, παράνομων αμμοληψιών, εναπόθεσης μπαζών, ρίψης απορριμμάτων, κακής λειτουργίας βιολογικών καθαρισμών (αστικά απόβλητα), ρίψης ανεπεξέργαστων στερεών και υγρών αποβλήτων (π.χ. ελαιοτριβείων, πυρηνελαιουργείων), δόμησης, υπερ-βόσκησης, εκχερσώσεων, κλπ. Οι παρεμβάσεις αυτές αρκετές φορές, λιγότερο ή περισσότερο, προσβάλλουν τον πολιτισμό μας και υποθηκεύουν την ανάπτυξη του τόπου.

Προτάσεις

Η ανάπτυξη και το περιβάλλον δεν είναι έννοιες ασύμβατες... Το περιβάλλον αποτελεί βασικό πυλώνα ανάπτυξης. Η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών πρέπει να αφορά μια ισόρροπη και ορθολογική διαχείριση των μορφών, των λειτουργιών και των αξιών του. Απαιτείται εκπόνηση σχεδίων διαχείρισης ξεχωριστά για κάθε μια τέτοια περιοχή, ώστε να αναδειχτεί η πολιτισμική, οικολογική, κοινωνική και οικονομική τους αξία (υδρευτική, αρδευτική, βιολογική, αλατοληπτική, επιστημονική, εκπαιδευτική, αναψυχική, αντιδιαβρωτική, αντιπλημμυρική, τουριστική, κλπ), καθώς και οι δυνατότητες ανάπτυξης τους (π.χ. δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσω ξενάγησης και φύλαξής τους). Η προσέλκυση συγκεκριμένου τύπου τουριστών, περιπατητών, ερευνητών, κ.α., καθώς και μαθητών-σπουδαστών, αναβαθμίζει πολιτισμικά και οικονομικά τις περιοχές/χωριά που βρίσκονται κοντά στους υγροτόπους.

- 1) Προστασία, ορθή διαχείριση και αξιοποίηση υγροτόπων, οικοσυστημάτων και περιοχών Natura (π.χ. με υποδομές παρατήρησης πουλιών, με υποδομές αναψυχής και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, με οργανωμένη προσέλκυση τουριστών ειδικού ενδιαφέροντος) και παραδειγματική τιμωρία παραβατών. Οι περιοχές Natura δεν

πρέπει να είναι μόνο περιοχές απαγόρευσης, αλλά και ζωτικοί χώροι κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας.

- 2) Λήψη μέτρων κατά της αισθητικής υποβάθμισης του τοπίου της υπαίθρου (απομάκρυνση Οχημάτων Τέλους Κύκλου Ζωής, καθαίρεση μεγάλων διαφημιστικών πινακίδων, κλπ), συστηματική διερεύνηση καταγγελιών πολιτών και επίσπευση συχνότερων ελέγχων σε προστατευόμενες περιοχές
- 3) Συγκέντρωση και καταγραφή στοιχείων υποβάθμισης του τοπίου από την αρμόδια υπηρεσία του δήμου μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας (όπως ο «γεωπληροφορικός χάρτης περιβαλλοντικού εγκλήματος» του έργου LIFE NATURA THEMIS που αφορά την Κρήτη <http://www.lifethemis.eu/el/program/deliverables/environmental-crime-map>).
- 4) Εφαρμογή ειδικών περιβαλλοντικών μελετών και σχεδίων διαχείρισης των περιοχών Natura για τον Κόλπο Καλλονής και τον Κόλπο Γέρας. Να σημειωθεί ότι η προκήρυξη των μελετών αυτών θα γίνει τον Σεπτέμβριο από το ΥΠΕΚΑ και θα απευθύνεται προς τα μελετητικά γραφεία. Σε δεύτερο στάδιο θα πρέπει να γίνει εφαρμογή αυτών των μελετών.
- 5) Τακτική συντήρηση δημοτικών υποδομών αναψυχής
- 6) Οργανωμένη ανάδειξη/ διαφήμιση των περιπατητικών διαδρομών και μνημείων πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς (νερόμυλοι, μοναστήρια, πέτρινα γεφύρια, παλιούς ελαιώνες, εδαφικούς σχηματισμούς του δυτικού κομματιού της Λέσβου, κ.α.)
- 7) Οργανωμένη προώθηση οικότουρισμού και διαφήμιση της Λέσβου ως πρότυπο νησί οικότουρισμού (π.χ. καμπάνια: Λέσβος – «το νησί των υγροτόπων»)
- 8) Συνεργασία με Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ασωμάτου, το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καλλονής, οργανώσεις προστασίας υδροβιοτόπων (π.χ. το WWF έκανε συστηματική καταγραφή όλων των υγροτόπων του Αιγαίου, αποτίμησε και τεκμηρίωσε τη μεγάλη και πολυδιάστατη αξία τους)
- 9) Εκπαίδευση και κατάρτιση πολιτών και μαθητών στην ορθή διαχείριση φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος (π.χ. περιβαλλοντική εκπαίδευση)
- 10) Ενέργειες ανάπλασης αγροτικού τοπίου (περιφράξεις από πέτρα, θάμνους και δέντρα, δεντροφυτεύσεις, κλπ).
- 11) Δημόσιες ενημερώσεις για την οικολογική, πολιτισμική αλλά και δυναμική οικονομική αξία ευαίσθητων οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών και ενθάρρυνση αξιοποίησής τους κάτω από όρους και προϋποθέσεις βάσει του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου.
- 12) Ένταξη προστατευόμενων περιοχών σε δράσεις εθνικών και κοινοτικών προγραμμάτων (π.χ. LIFE, Leader, Interreg)

- 13) Συνεργασία με Πανεπιστήμιο Αιγαίου για έρευνες που αφορούν τον οικότουρισμό και για δορυφορικά δεδομένα (π.χ. δορυφορικός έλεγχος προστατευόμενων περιοχών)
- 14) Προώθηση αναψυχής μέσω βελτίωσης σχετικών υποδομών με σεβασμό στη φέρουσα ικανότητα των περιοχών

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ, ΥΓΕΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Ποιες κρίσιμες ανάγκες ή προβλήματα εντοπίζετε στους τομείς Κοινωνικής Μέριμνας, Υγείας, Εκπαίδευσης, Δια Βίου Μάθησης, Πολιτισμού και Αθλητισμού; (βελτίωση υπηρεσιών, ανάπτυξη νέων υπηρεσιών, έλλειψη σχετικών υποδομών, κλπ.)

***Στόχος:** Η ανάπτυξη και απρόσκοπτη λειτουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου κοινωνικών υπηρεσιών χωρίς αποκλεισμούς, δράσεις και τομείς στον τομέα της υγείας που θα λειτουργούν συμπληρωματικά και συνεργατικά με τις υγειονομικές υπηρεσίες της κεντρικής διοίκησης, στήριξη και εκσυγχρονισμός των εκπαιδευτικών δομών του νησιού, ανάδειξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς εντός ενός διευρυμένου και εξειδικευμένου για το νησί μας πλαισίου προώθησης, αναβάθμιση των αθλητικών εγκαταστάσεων και υιοθέτηση νέων προσεγγίσεων σε στενή σχέση με το παρελθόν αλλά και τις μελλοντικές προοπτικές του νησιού ως σημαντικό αθλητικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής.*

A. Κοινωνική Μέριμνα και Υγεία

Πρόβλημα

Ενώ οι κοινωνικές δομές του δήμου έχουν αυξηθεί και η λειτουργία τους έχει ομαλοποιηθεί σε ικανοποιητικό βαθμό, χάρις ίσως και στη μη αλλαγή του αρμόδιου αντιδημάρχου από την απερχόμενη στην νέα δημοτική αρχή, εντούτοις, οι συνεχιζόμενες επισφαλείς για ένα μέρος του πληθυσμού του δήμου οικονομικές συνθήκες στη χώρα καθώς και οι γεωπολιτικές συγκυρίες στη Μέση Ανατολή που επηρέασαν σημαντικά τον τουριστικό κλάδο του νησιού τα τελευταία δύο χρόνια, κάνουν επιτακτική την ανάγκη ενίσχυσής τους και διεύρυνσής τους σε όλη την έκταση του δήμου.

Προτάσεις

1. Ενίσχυση ήδη υπαρχουσών δομών (κοινωνικού ιατρείου, φαρμακείου, οδοντιατρείου, παντοπωλείου, κτλ)
2. Δημιουργία επιπλέον κοινωνικών ιατρείων εκτός Μυτιλήνης με βάση την κατανομή ιατρών στο νησί ενισχύοντας των εθελοντισμό των ιατρών που θέλουν να συμμετέχουν. Οι αρμοδιότητες των κοινωνικών αυτών δομών δύνανται να περιλαμβάνουν:
 - α. Υπηρεσίες υγείας που δεν απαιτούν εισαγωγή στο Νοσοκομείο
 - β. Την εκτίμηση των αναγκών Υγείας των πολιτών, το σχεδιασμό και την υλοποίηση μέτρων για την πρόληψη των νοσημάτων και την προαγωγή της υγείας.
 - γ. Υποδομές για την εξασφάλιση και την διαχείριση όλων των ιατρικών πληροφοριών και δεδομένων του πληθυσμού.
 - δ. Οικογενειακό προγραμματισμό
 - ε. Προληπτική οδοντιατρική και φροντίδα
 - ζ. Μετα-νοσοκομειακή φροντίδα και αποκατάσταση
 - η. Παρακολούθηση χρόνιων πασχόντων
 - θ. Κοινωνική φροντίδα

3. Σημαντική παρέμβαση επίσης αποτελεί η ενεργός διασύνδεση με όμορους και άλλους δήμους στον τομέα της υγείας με σκοπό την παράλληλη σύμπλευση, τακτική και διεκδίκηση πόρων από την κεντρική διοίκηση αλλά και για την άμεση ενημέρωση προβλημάτων που προκύπτουν με σκοπό την ταχύτερη, άμεση και αποτελεσματική αντίδραση στον έλεγχο των επικίνδυνων για την υγεία καταστάσεων.
4. Ο Δήμος μας ήδη είναι μέλος στο «Εθνικό Διαδημοτικό Δίκτυο Υγιών Πόλεων» από το οποίο με σωστή στρατηγική μπορούμε να εκμεταλλευθούμε περισσότερες ευκαιρίες και δυνατότητες στους παρακάτω τομείς:
 - α. Πρόληψη νοσημάτων
 - β. Προαγωγή Υγείας
 - γ. Προσυμπτωματικός έλεγχος
5. Μπορούμε με την αρωγή του δικτύου αυτού να προγραμματίσουμε ημερίδες ενημέρωσης πολιτών για θέματα πρόληψης, ημερίδες εκπαίδευσης σε πρώτες βοήθειες και ΚΑΡΠΑ (καρδιο-αναπνευστική αναζωογόνηση)
6. Δίνεται ακόμα η δυνατότητα μέσω χρηματοδότησης ΕΣΠΑ να γίνουν προσλήψεις επιστημονικού προσωπικού με συμβάσεις ενός έτους για τη στελέχωση των κοινωνικών δομών υγείας του δήμου.
7. "Βοήθεια στο Σπίτι", ΚΑΠΗ, ΚΗΦΗ. Αναζήτηση πόρων μέσω ΕΣΠΑ για την ανασύσταση και επαναλειτουργία των προγραμμάτων. Επίσης, προώθηση της προσπάθειας σύστασης Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων με αντικείμενο την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.
8. Πρόληψη και ενημέρωση για τα ναρκωτικά, το κάπνισμα και τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Ειδικότερα:
 - α. Δημιουργία δημοτικού οργανισμού με επιστημονική εποπτεία και συγχρηματοδότηση από τον ΟΚΑΝΑ για πρόληψη και ενημέρωση κατά των ναρκωτικών σε σχολεία και συλλόγους.
 - β. Στο πλαίσιο της δράσης του Κέντρου Πρόληψης θα περιλαμβάνονται δράσεις ενημέρωσης σε γονείς, εκπαιδευτικούς και μαθητές όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, ενημερωτικές δράσεις οι οποίες απευθύνονται σε εφήβους και νέους είτε βρίσκονται εντός της σχολικής κοινότητας είτε εκτός αυτής.
 - γ. Ενίσχυση προγραμμάτων παρεμβάσεων σε στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και σε εθελοντές οι οποίοι στη συνέχεια θα συμβάλλουν στην πρόληψη ως πολλαπλασιαστές – διευκολυντές.
 - δ. Διοργάνωση προγραμμάτων τα οποία θα απευθύνονται σε ΜΜΕ και επαγγελματίες υγείας.

B. Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Προβλήματα

Οι νέοι αποτελούν ίσως το πιο δημιουργικό, ενεργό, ανήσυχο και εύπλαστο κομμάτι της κοινωνίας και, εν πολλοίς, κρατάνε την πρόοδο και την εξέλιξή της στα χέρια τους. Συχνά είναι φορείς ιδεών και πρακτικών, σε διάφορους τομείς (π.χ. τεχνολογία), γι' αυτό και πρέπει να διασφαλιστούν τόσο οι συνθήκες ανάπτυξης της σκέψης και της δράσης τους, όσο και να

αναπτυχθούν/βελτιωθούν οι υποδομές μέσω των οποίων θα αναδείξουν τις δεξιότητές τους και θα επιτύχουν την ολοκλήρωσή τους. Αυτά θα τους οδηγήσουν σε ένα σωστό επαγγελματικό προσανατολισμό. Σήμερα, υστερούμε τόσο στο πρώτο όσο και στο δεύτερο. Υπάρχουν σχολεία που δεν πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις ασφαλείας και στασιμότητας καθώς και χωροταξίας.

Επίσης, οι νέοι, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους, δεν έρχονται, όσο θα έπρεπε, σε επαφή με την έρευνα μέσω των ακαδημαϊκών εργαστηρίων που διαθέτουμε στο νησί. Αυτό θα τους βοηθούσε και στον επαγγελματικό τους προσανατολισμό. Δεν έρχονται, σχεδόν, καθόλου, σε επαφή με τις καλές τέχνες για να αναπτύξουν τα αισθητικά τους κριτήρια, να γνωρίσουν τον ελληνικό και ευρωπαϊκό πολιτισμό μας, καθώς και τους υπόλοιπους πολιτισμούς του κόσμου, και να διευρύνουν τους ορίζοντες σκέψης και δράσης τους. Επίσης, δεν έρχονται, όσο θα έπρεπε, σε επαφή με το τοπίο και το περιβάλλον μας, μέσα από ορνιθοπαράτηρηση, παρατήρηση άγριας ζωής, ανάγνωση και βιωματική εμπειρία του ελληνικού τοπίου, παραδείγματα διαχείρισης αποβλήτων, κλπ. Παράλληλα, δεν φαίνεται να γνωρίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό τοπική ιστορία (πατριδογνωσία), αλλά ούτε έχουν μια γενική γνώση των προϊόντων που παράγονται και μεταποιούνται στο νησί.

Στο νησί υπάρχουν αρκετά εγκαταλελειμμένα σχολικά κτίρια (Βασιλικά, Υψηλομέτωπο, κα) που έχουν αφεθεί να ρημάζουν.

Οι ευκαιρίες (επι)μόρφωσης και απασχόλησης, η ποικιλία και η ποιότητα των πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων, η δυνατότητα επιβράβευσης και ανάδειξης των αρίστων σ' ένα περιβάλλον υγιούς συναγωνισμού και ευγενούς άμιλλας, η έμπρακτη στήριξη της Πολιτείας, είναι κάποια από τα ζητούμενα των ημερών και θα έπρεπε να αποτελούν βασικές και αδιαπραγμάτευτες επιδιώξεις ενός δήμου που στοχεύει στην δημιουργική και αιεφόρο ανάπτυξη του.

Προτάσεις

1. Σύσταση Δημοτικής Επιτροπής Παιδείας (Ν. 1566/1985) για την κατάρτιση Επιμορφωτικού Πλάνου σύνδεσης και αλληλεπίδρασης Εκπαίδευσης και Κοινωνίας.
2. Εκπόνηση ενός Ετήσιου Πλάνου Ανάπτυξης από κάθε σχολική μονάδα (θα περιλαμβάνει δραστηριότητες για τη σωστή λειτουργία και ανάπτυξη της μονάδας)
3. Δημιουργία/αναβάθμιση σχολικών εγκαταστάσεων Α' Βάθμιας και Β' Βάθμιας εκπαίδευσης όπου αυτές επιβάλλονται προκειμένου να απαγκιστρωθεί ο δήμος από το ισχύον μοντέλο ενοικίασης αμφιλεγόμενων χώρων, που πολλές φορές πληρούν μερικώς ή οριακά τα κριτήρια καταλληλότητας για στέγαση μαθητών.
4. Διοργάνωση δημοτικών ημερίδων με θέμα τον επαγγελματικό προσανατολισμό
5. Διερεύνηση αξιοποίησης εγκαταλελειμμένων σχολικών κτηρίων για τη μετατροπή τους σε πολιτιστικά/πνευματικά κέντρα, βιβλιοθήκες, κ.α.
6. Προώθηση των καλών τεχνών και διοργάνωση σχολικών διαγωνισμών υπό την αιγίδα του Δήμου (ζωγραφικής, ποίησης, συγγραφής, φωτογραφίας, κόμικς, κα) και σε συνεργασία με τοπικές εκδοτικές και άλλες εταιρείες.

7. Διοργάνωση επισκέψεων σε εργαστήρια του Πανεπιστημίου Αιγαίου και συζητήσεις περί του επαγγελματικού προσανατολισμού
9. Δημοτικές υποτροφίες για τη συμμετοχή μαθητών σε διεθνείς διαγωνισμούς και την ενίσχυση σχολικών μονάδων που δραστηριοποιούνται σε τομείς έρευνας με αυξημένο ενδιαφέρον για την τοπική κοινωνία.
10. Ενημέρωση καθηγητών και μαθητών, πάνω σε ευρωπαϊκά προγράμματα (Erasmus+, Eurýdice, κα) και επικοινωνία με εκπαιδευτικά ιδρύματα άλλων χωρών.
11. Εκπαίδευση και κατάρτιση ενδιαφερόμενων μαθητών σε ζητήματα παραγωγής και προώθησης προϊόντων (marketing), στη βελτίωση ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος/υπηρεσίας, σε τουριστικές υπηρεσίες, σε περιβαλλοντικές υπηρεσίες, κλπ, μέσω του Κέντρου Δια Βίου Μάθησης του Δήμου, μέσω επισκέψεων σε γυναικείους αγροτουριστικούς συνεταιρισμούς, επιχειρήσεις ελαιολάδου και τυροκομικών, σε επιχειρήσεις εναλλακτικού τουρισμού, σε κέντρα περιβαλλοντικής ενημέρωσης/εκπαίδευσης, κ.α. και συζητήσεις περί του επαγγελματικού προσανατολισμού.
12. Ένταξη σεμιναρίων τοπικής ιστορίας (πατριδογνωσίας) και εισαγωγής στην έννοια, στην ανάγνωση και στην αξιολόγηση του τοπίου μέσω εκδρομών σε διάφορα τοπία του νησιού μας.
13. Διερεύνηση δυνατοτήτων χρηματοδότησης εκπαίδευσης ή επιχειρηματικής δραστηριοποίησης νέων μέσω της παρουσίας των Κληροδοτημάτων
14. Διερεύνηση χρησιμότητας αναξιοποίητων δημοσίων χώρων από νέους ανθρώπους που πληρούν κριτήρια και συγκεκριμένες προϋποθέσεις (π.χ. για δημιουργία συνεταιριστικών πρωτοβουλιών)

Γ. Πολιτισμός

Προβλήματα

Η τέχνη είναι η επικοινωνία με έναν άλλο κόσμο, μ' ένα κόσμο αρχετύπων και συμβόλων, μ' ένα κόσμο ιδεών, μ' έναν ανώτερο κόσμο ομορφιάς, κατά Πλάτωνα. Σε μία εποχή που οι πνευματικές και αισθητικές μας ανάγκες μένουν ανικανοποίητες, εμείς οφείλουμε να υπερασπιστούμε την Αισθητική και διαφυλάξουμε την Ομορφιά ως πνευματική ανάγκη που οδηγεί σε πραγματική κατάκτηση της Ελευθερίας. Η καλλιέργεια της αισθητικής είναι θέμα παιδείας και πολιτισμού.

Σήμερα η αισθητική αντίληψη είναι υποβαθμισμένη και ευκόλως ανάγεται στη σφαίρα του υποκειμενικού (για να αιτιολογηθεί η υποβάθμισή της), ενώ είναι σε μεγάλο βαθμό προϊόν κουλτούρας. Αυτό, για παράδειγμα, αποτυπώνεται στον τρόπο που διαχειριζόμαστε το χώρο μας. Επίσης, δεν πραγματοποιούνται σε ικανοποιητικό βαθμό δράσεις μέσα από τις οποίες ο δημότης θα γνωρίσει την τοπική του ιστορία και τον πολιτισμό του, αλλά και από τις οποίες θα αναδειχτεί αυτή η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά μας στους τουρίστες/ επισκέπτες αλλά και ευρύτερα προς τα έξω.

Προτάσεις

1. Θέσπιση και καθιέρωση Διεθνούς Σεμιναρίου Ποίησης και Λογοτεχνίας «Από τη Σαπφώ στον Ελύτη» με επιδίωξη παρουσίας διεθνώς αναγνωρισμένων ονομάτων.
2. Προώθηση ζωγραφικής, λογοτεχνίας, ποίησης, αγγειοπλαστικής, κεραμικής, και άλλων μορφών τοπικής τέχνης (καθιέρωση διαγωνισμών και εορτών στο πλαίσιο του λεσβιακού καλοκαιριού)
3. Θέσπιση Διεθνούς Φεστιβάλ Ερασιτεχνικών Ομάδων Θεάτρου & Παραδοσιακού Χορού και ένταξη του σε ένα ευρύτερο πλαίσιο συνεργασιών με φημισμένα φεστιβάλ εντός και εκτός Ελλάδας (Καρδίτσα, Νέα Ορεστιάδα, Ιεράπετρα, Αττική, Γαλλία, Ιταλία, κ.α.)
4. Ανάδειξη παραδοσιακής κεραμοποιίας: αναδιοργάνωση έκθεσης Μανταμάδου, προβολή στο εξωτερικό και ένταξη της σε δίκτυο διεθνών πολιτιστικών εκθέσεων.
5. Αναβάθμιση του Λεσβιακού Καλοκαιριού, καθώς στερείται της προσδοκούμενης ποιότητας. Η αναβάθμιση αυτή θα μπορούσε να επιτευχθεί με θέατρα/ δράσεις δρόμου, σεμινάρια για παιδιά, κουκλοθέατρο, θέατρο σκιών, ακροβάτες, ζογκλέρ, μικρά και μεγάλα θεάματα απ' όλες τις μορφές και τις τάσεις (π.χ. Φεστιβάλ Βόλου). Επίσης, με ανάγνωση λογοτεχνικών διηγημάτων, παραμυθιών, ποιημάτων, μύθων, κ.α, παράλληλα με θεατρικές ή εικαστικές παρεμβάσεις, σε πλατείες χωριών, ξωκλήσια, μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους. Στο Λεσβιακό καλοκαίρι θα μπορούσε να δοθεί και μια περιβαλλοντική/ οικολογική διάσταση με συμμετοχή φυσιολατρικών συλλόγων και καλλιτεχνών της λεγόμενης περιβαλλοντικής τέχνης.
6. Ανάδειξη τοπικής ιστορίας και πατριδογνωσίας με οργανωμένες ξεναγήσεις σε διάφορα φυσικά και πολιτιστικά μνημεία και διαδρομές του τόπου μας, ανοιχτές στο κοινό.
7. Στήριξη του πετυχημένου Διεθνούς Φεστιβάλ Μουσικής Μολύβου
8. Ανάδειξη μνημείων, αρχιτεκτονικής, τοπικής ιστορίας και πατριδογνωσίας τους μέσω διοργάνωσης εκδηλώσεων (βραδιές αφήγησης παραμυθιών, κιθάρα στο φεγγαρόφως – βραδιές μουσικής, εκθέσεις και διαγωνισμοί τέχνης, θεατρικά δρώμενα, μαθήματα/ διαγωνισμοί τοξοβολίας, μαθήματα σπαθασκίας, ιστορικές αναβιώσεις – π.χ. Μεσαιωνικό Φεστιβάλ Ρόδου, Φεστιβάλ Μεσαιωνικής Αναβίωσης στο Κάστρο Χλεμούτσι)
9. Ανάδειξη/ αξιοποίηση ευρύτερου χώρου του Κάστρου Μυτιλήνης
10. Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων της Λέσβου και οργάνωση βιωματικών ξεναγήσεων
11. Εφαρμογή σύγχρονων μέσων ανάδειξης των πολιτιστικών πόρων του νησιού (εικονική απεικόνιση χώρων, εικονική περιήγηση, διαδραστικές εγκαταστάσεις, πολυμεσικές παρουσιάσεις, κ.α)

Δ. Αθλητισμός

Προβλήματα

Σε όλο το Δήμο υπάρχουν πολλές αθλητικές εγκαταστάσεις (γήπεδα υπαίθρια όλων των αθλημάτων, γήπεδα κλειστά, πίστες μηχανοκίνητου αθλητισμού κ.α.), οι οποίες πρέπει να

είναι καταγεγραμμένες από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και από το Δήμο Λέσβου. Μέρος της ακίνητης περιουσίας του Δήμου είναι και αυτοί οι αθλητικοί χώροι. Οι κατοίκων του νησιού πρέπει να έχουν πρόσβαση σε αξιοπρεπείς και ασφαλείς αθλητικούς χώρους. Σήμερα παρατηρείται ότι πολλές από τις αθλητικές εγκαταστάσεις του Δήμου παραπαίουν λόγω υπερβολικής χρήσης (όπως είναι πολλά γήπεδα ποδοσφαίρου) και άλλες έχουν αφεθεί στην τύχη τους όπως τα γήπεδα τένις στα Θέρμα. Επίσης είναι πολύ σοβαρό, στα πλαίσια ελέγχου της ακίνητης περιουσίας του Δήμου, να γίνει έλεγχος για το ιδιοκτησιακό καθεστώς των αθλητικών εγκαταστάσεων.

Η ανάπτυξη, βελτίωση και κατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων πρέπει να γίνει με στόχευση και όχι τυχαία και βεβιασμένα. Το νησί έχει αναδείξει μεγάλους αθλητές σε όλα τα αθλήματα. Αθλητές που αγωνίζονται και διακρίνονται κάτω από εξαιρετικά αντίξοες συνθήκες. Δεν υπάρχουν ολοκληρωμένες και σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις για αθλήματα όπως η κωπηλασία, η ιστιοπλοΐα, ίσως γιατί τα απαξιώνουν εδώ και χρόνια ενώ αθλήματα που έβρισκαν στέγη στους χώρους του κολυμβητηρίου, όπως πάλη, πινγκ-πονγκ και τρίαθλο έχουν πάψει πλέον να έχουν αθλητές στο νησί μας, αφού το κολυμβητήριο είναι κλειστό λόγω στατικών προβλημάτων εδώ και 2 χρόνια.

Τέλος, σύμφωνα με το θερινό ωράριο λειτουργίας του Δημ. Σταδίου Μυτιλήνης (που αποτελεί τη «βιτρίνα» του αθλητισμού στη Λέσβο και εξυπηρετεί πολλές δεκάδες αθλούμενους πολίτες σε καθημερινή βάση), το στάδιο κλείνει στις 9μμ, έχοντας ως αποτέλεσμα αρκετοί πολίτες που εργάζονται και απογεύματα και επιθυμούν να αθληθούν, να μην προλαβαίνουν να τελειώσουν την προπόνησή τους ή ακόμα και να πάνε. Παράλληλα, οι προβολείς του σταδίου (ανάβουν μόλις τα τρία φώτα του ενός από τους τέσσερις προβολείς) σβήνουν ήδη από τις 8.30μμ, με ότι συνεπάγεται αυτό για την ασφάλεια των αθλουμένων, που αναγκάζονται για μισή ώρα να αθλούνται στο σκοτάδι. Το χειμώνα μάλιστα, τα φώτα σβήνουν στις 7:30 το βράδυ. Αυτά συμβαίνουν ενώ τα δημοτικά στάδια άλλων δήμων του Αιγαίου είναι επαρκώς φωταγωγημένα το βράδυ και κλείνουν από 10-11 μμ(!) και μάλιστα αυτό ισχύει τον Χειμώνα (βλ. το Δημοτικό Στάδιο της Μύρινας Λήμνου, το Δημοτικό Στάδιο της Χίου, το Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο της Ρόδου, το Δημοτικό Στάδιο της Σάμου, το Δημοτικό Στάδιο της Κω, κ.α.) Οι ανάγκες των δημοτών για άθληση παραμελούνται, σε σχέση ακόμα και με πολύ μικρότερους γειτονικούς νησιωτικούς δήμους.

Προτάσεις

1. Ετήσιος έλεγχος και επικαιροποίηση της λίστας των αθλητικών εγκαταστάσεων στον Δήμο.
2. Επισήμανση της κατάστασης που βρίσκονται οι αθλητικές εγκαταστάσεις και έρευνα για το ιδιοκτησιακό και νομικό καθεστώς.
3. Ένταξη των αθλητικών εγκαταστάσεων των σχολικών μονάδων στις αθλητικές εγκαταστάσεις του Δήμου
4. Δημιουργία νέου κολυμβητηρίου
5. Σύνταξη οικονομικής λειτουργίας κάθε μονάδας (προϋπολογισμός δαπανών λειτουργίας, συντήρησης και πιθανότητες απόδοσης κερδών από τη λειτουργία)
6. Μέριμνα ώστε το Δημοτικό Στάδιο να μένει ανοιχτό τις καθημερινές από τις 7 το πρωί έως τις 11 το βράδυ, να φυλάσσεται και να φωταγωγείται επαρκώς, όπως συμβαίνει και στα άλλα γειτονικά μας νησιά. Διότι το θέμα δεν είναι μόνο η κατασκευή νέων γηπέδων ποδοσφαίρου

(με ανταποδοτικά του προσφυγικού ή με κονδύλια που προέρχονται από ...προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης!), αλλά πρωτίστως η συντήρηση των παλαιών και ειδικά του σταδίου που αποτελεί τη «βιτρίνα» του αθλητισμού στη Λέσβο.

6. Σύμβαση μελετών προς ένταξη σε χρηματοδοτικά προγράμματα

7. Καταγραφή ενεργών αθλητικών σωματείων

8. Ανάπτυξη – βελτίωση – κατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων (μέριμνα για αθλητισμό ατόμων με αναπηρία)

9. «Ημέρα χωρίς τη χρήση αυτοκινήτου», «Ημέρα ποδηλάτου», «Ημέρα πεζών», αλλά και αγώνες δρόμου, ποδηλάτου κ.ά. εντός των ορίων της πόλης αλλά και των χωριών μας.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Ποιες ανάγκες ή προβλήματα εντοπίζετε στον τομέα της Τοπικής Οικονομίας και της Απασχόλησης; (π.χ. βελτίωση υπηρεσιών, ανάπτυξη νέων υπηρεσιών, ενίσχυση τοπικών προϊόντων, ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας, της αγροτικής παραγωγής, της μεταποίησης, του τουρισμού κλπ.)

***Στόχος:** Η ποιοτική αναβάθμιση της πρωτογενούς παραγωγής, η στήριξη των τοπικών επιχειρήσεων και της καινοτομίας, η αξιοποίηση των φυσικών και των πολιτισμικών μας πόρων, η ολοκληρωμένη ανασυγκρότηση του τουριστικού μας προϊόντος και η συλλογική εργασία για την ολοκληρωμένη εφαρμογή και καλλιέργεια του αναπτυξιακού μοντέλου του τόπου.*

A. Αγροτική παραγωγή

Προβλήματα

Αν και η Λέσβος παραμένει ένας από τους μεγαλύτερους ελαιοπαραγωγούς πανελλαδικώς, σήμερα, υπάρχει μια σειρά διαρθρωτικών προβλημάτων που συντελούν στην εγκατάλειψη του ελαιώνα μας, οι τιμές του ελαιολάδου έχουν πέσει δραματικά και οι πολίτες ασχολούνται περιστασιακά προσπαθώντας να συμπληρώσουν το εισόδημά τους ή για λόγους ίδιας κατανάλωσης ή ακόμα και για συναισθηματικούς λόγους.

Οι παρακάτω διαρθρωτικοί παράγοντες περιγράφουν την ιδιαιτερότητα της ελληνικής και κατ' επέκταση της λεσβιακής περίπτωσης:

- Σχέσεις ιδιοκτησίας γης και μέγεθος των εκμεταλλεύσεων
- Ανάγλυφο του τοπίου των ελαιώνων
- Χαμηλή παραγωγικότητα εργασίας
- Κόστος ελαιοπαραγωγής
- Χαμηλό επίπεδο αγροτικής εκπαίδευσης
- Επεξεργασία σε ελαιοτριβεία και προβλήματα ελέγχου ποιότητας
- Προβληματική λειτουργία των συνεταιρισμών
- Χαμηλό ποσοστό τυποποίησης και προβληματική διάθεση στην αγορά
- Περιφερειακές και τομεακές ανισότητες (άνιση ανάπτυξη)

Ο αριθμός των κτηνοτρόφων μειώνεται και οι παραγωγοί αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα λόγω της χαμηλής τιμής του γάλακτος, ενώ οι εισαγωγές κτηνοτροφικών προϊόντων συνεχίζονται.

Οι επιδοτήσεις τόσο σε γεωργία όσο και σε κτηνοτροφία συχνά έχουν αντίθετα από τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και κάνουν τους αγρότες εξαρτημένους από την αποζημίωση αλλά και από κάθε είδους εξωτερική βοήθεια

Σχετικά με το ελαιόλαδο, σήμερα υπάρχουν **προβλήματα ποιότητας** σε όλα τα στάδια παραγωγής του: πρωτογενής παραγωγή (συλλογή πρώτης ύλης), μεταποίηση (κακή επεξεργασία στα ελαιοτριβεία, προσμίξεις με ραφινάρισμα δεύτερης ποιότητας ελαιόλαδα, προβλήματα στην άλεση, κλπ.), τυποποίηση (μικρή ποσότητα ελαιολάδου τυποποιείται, ενώ το υπόλοιπο πουλιέται χύμα κυρίως στην Ιταλία όπου αναμειγνύεται με

Ιταλικά ελαιόλαδα, χάνοντας την υπεραξία του), καθώς και στη διάθεσή του στην αγορά (ακατάλληλες συνθήκες φύλαξης, καθυστέρηση διάθεσης στην αγορά). Στα προβλήματα αυτά συντελεί το χαμηλό επίπεδο αγροτικής (και περιβαλλοντικής) εκπαίδευσης, η μη σωστή καταπολέμηση του δάκου και των άλλων εντόμων που προσβάλλουν τα ελαιόδεντρα και τον καρπό.

Η δεύτερη αδυναμία είναι η **απουσία αποτελεσματικής προβολής και προώθησής του** (έλλειψη στρατηγικής προώθησης, φτωχές συσκευασίες, προβλήματα branding, κ.α.). Παράλληλα, υπάρχει παντελής έλλειψη καινοτομιών και αδυναμία αξιοποίησης ερευνητικής δραστηριότητας στον τομέα της αγροδιατροφής, της υγείας, του περιβάλλοντος και της αγροτικής ανάπτυξης.

Επιπροσθέτως, παρατηρείται **έλλειψη οργάνωσης και συντονισμού στους δευτεροβάθμιους αγροτικούς συνεταιρισμούς** που θα μπορούσαν να ενισχύσουν τους πρωτοβάθμιους σε θέματα ενημέρωσης, τεχνογνωσίας, κλπ, οι οποίοι δεν μπορούν να προσαρμοστούν στα εκάστοτε κοινωνικά, πολιτισμικά, τεχνολογικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά δεδομένα ή/ και στις απαιτήσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Η επίδραση της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Λέσβου ήταν αρνητική, καθώς ο αρχικός οργανωτικός της ρόλος αλλοιώθηκε από τον κομματοκεντρικό μηχανισμό και αντί να προσαρμοστεί στα εκάστοτε κοινωνικά, πολιτισμικά, τεχνολογικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά δεδομένα ή/ και στις απαιτήσεις της ΚΑΠ, καθοδηγώντας και συντονίζοντας τους πολυάριθμους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, αυτή μετατράπηκε σε στατικό κέντρο πελατειακών σχέσεων.

Τέλος παρατηρείται **καθυστέρηση αξιοποίησης νέων τεχνολογιών/ μεθόδων** (αξιοποίηση φαινολών, ορθή διαχείριση αποβλήτων, αντικατάσταση τρι-φασικού συστήματος παραγωγής των ελαιοτριβείων με δι-φασικό, μηχανοποίηση ελαιοσυγκομιδής κυρίως σε πεδινά αγροκτήματα, έλλειψη προσανατολισμού σε νέες μεθόδους παραγωγής, φιλικότερες προς το περιβάλλον, κλπ), η οποία, εν τέλει, είναι σε βάρος του αγρότη.

Η κτηνοτροφική δραστηριότητα (κυρίως πρόβατα) συναντάται κυρίως στο βόρειο και δυτικό κομμάτι του νησιού και αποτελεί εξίσου δυναμικό κλάδο της πρωτογενούς παραγωγής. Η προβατοτροφία έχει επίσης παράδοση στη Λέσβο (υπάρχει η τοπική «λεσβιακή φυλή» προβάτων) και πολύ συχνά έχει οικογενειακό χαρακτήρα. Τα περισσότερα κτηνοτροφικά προϊόντα είναι τα γαλακτοκομικά και στο νησί παράγονται τρία τυριά Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ). Ωστόσο, παρατηρείται ότι ενώ αυξάνεται ο αριθμός των προβάτων και η τιμή των τυροκομικών προϊόντων, παραδόξως μειώνεται η τιμή του γάλακτος (δηλαδή η κύρια πηγή εσόδων τους) και άρα μειώνεται και το κέρδος των κτηνοτρόφων, οι οποίοι συνεργάζονται με ιδιωτικά τυροκομεία. Σε μια ύστατη προσπάθεια αύξησης του κέρδους τους οι κτηνοτρόφοι αυξάνουν το μέγεθος των κοπαδιών τους κάτι που οδηγεί σε φαινόμενα υπερβόσκησης. Παράλληλα δεν υπάρχει ολοκληρωμένη αξιοποίηση των κτηνοτροφικών προϊόντων και υποπροϊόντων. Γενικότερα δεν υπάρχουν υπηρεσίες υποστήριξης στον τομέα της μεταποίησης, αλλά ούτε και οργανωμένη προώθηση των προϊόντων στην αγορά, η οποία είναι πολύ ανταγωνιστική.

Προτάσεις

Για ελαιοκομία και κτηνοτροφία:

- 1) Προώθηση συνδυασμού βόσκησης και ελαιοκαλλιέργειας (βόσκηση σε ελαιώνες ή καλλιέργεια κτηνοτροφικών φυτών ανάμεσα στις ελιές, όπως έχει προταθεί από καθηγητές του Παν. Αιγαίου)
- 2) Σύνδεση αγροτικής παραγωγής με περιβαλλοντική προστασία και ορθή περιβαλλοντική διαχείριση
- 3) Αξιοποίηση πόρων που αφορούν το περιβάλλον και τον πολιτισμό, παροχή περιβαλλοντικών υπηρεσιών και ανάδειξη του αγροτικού τοπίου ως πόρου που χρήζει προστασίας, ορθής διαχείρισης και σχεδιασμού
- 4) Κατασκευή ιδιότυπων και μοναδικών πόρων, εκμεταλλευόμενοι το απόθεμα γνώσης, τις σχέσεις ταυτότητας προϊόντων και τοπικού πληθυσμού, την τοπική ιστορία, κλπ (SYAL)
- 5) Συνεργασίες αυτοδιοίκησης-παραγωγών-ερευνητών μέσα από «Συμμετοχικά Συστήματα Εγγύησης της λεσβιακής ποιότητας» (Participatory Guarantee Systems). Σκοπός είναι η διαχείριση μιας αειφορικής σχέσης μεταξύ ανθρώπων, φύσης και προϊόντων και η εγγύηση δεσμού προϊόντος με τον τόπο παραγωγής, η ανάδειξη της λεσβιακής ποιότητας και η δίκαιη αναδιανομή ωφελειών στους παραγωγούς)
- 6) Αξιοποίηση τοπικής βιομάζας (ελαιόκαρπος, πυρηνόξυλο, χόρτα και κλαδιά, κατσίγαρος, κ.α.) ως καύσιμη ύλη για την παραγωγή ενέργειας (π.χ. θέρμανση) και παραγωγή βιο-προϊόντων
- 7) Κινητοποίηση διαφόρων δικτύων της κοινότητας (συλλόγων ομογενών, κλπ)
- 8) Ενθάρρυνση αγροκτηματικού τουρισμού, ανάδειξη τοπικής παράδοσης και άμεση προώθηση τοπικών προϊόντων
- 9) Διάθεση τοπικών αγροτικών προϊόντων σε τουριστικά καταλύματα, ξενοδοχεία και εστιατόρια (του δικτύου του λεσβιακού σήματος ποιότητας, βλ. παρακάτω) και σύνδεση εστίασης με την τοπική παραγωγή. Η χρήση χύμα ελαιολάδου στα εστιατόρια και στα ξενοδοχεία έχει ήδη απαγορευτεί σε Πορτογαλία, Ιταλία και Ισπανία.

Διερεύνηση συνεργασίας με σύμβουλο αγροτικής ανάπτυξης που θα ενημερώνει συνεχώς τους αγρότες κάθε περιοχής ως προς τις ορθές καλλιεργητικές πρακτικές, τη συσκευασία και την προώθηση του προϊόντος στην αγορά (μάρκετινγκ), ακολουθώντας συγκεκριμένο πρόγραμμα επισκέψεων και θα μεσολαβεί μεταξύ του αγρότη και των υπηρεσιών
- 10) Διερεύνηση ίδρυσης και λειτουργίας γεωργικής σχολής ή σεμιναρίων και εκπαίδευση νέων αγροτών σε διάφορα θέματα (κλάδεμα, συντήρηση και μεταποίηση αγροτικών προϊόντων κτλ) και προώθηση νέων καλλιεργειών στη Λέσβο (π.χ. ροδιάς) ή θα επαναφορά κάποιων ξεχασμένων καλλιεργειών (όπως η παραγωγή σύκων στην Ερεσό και αλλού, δαμάσκηνων στη Στύψη, άσπρων φασολιών στην Κάπη- Πελόπη, κλπ).
- 11) Δημιουργία ισχυρού brand name που να αξιοποιεί διεθνώς αναγνωρισμένα ποιοτικά στοιχεία του τοπίου και του ανθρώπου του Αιγαίου

Για την ελαιοκομία/ γεωργία:

- 1) Καθετοποίηση παραγωγής προς διασφάλιση καλύτερης ποιότητας, όπως συνέβη στην Ιταλία
- 2) Εξέταση συγχώνευσης ελαιολιτριβείων, εκσυγχρονισμός μηχανημάτων για την καλύτερη οργάνωση λειτουργίας τους.
- 3) Ενθάρρυνση μετατροπής ελαιολιτριβείων από τριφασικά σε διφασικά, πράγμα που θα καταργήσει μεν το υγρό απόβλητο (κατσίγαρος), αλλά αυτό θα αποφέρει περισσότερα στερεά απόβλητα, τα οποία θα χρήζουν κατάλληλης επεξεργασίας
- 4) Ενθάρρυνση και συμβουλευτική στήριξη ελαιολιτριβείων για συμμόρφωση με τη νομοθεσία και ολοκλήρωση της αδειοδότησης των λειτουργούντων με προσωρινές άδειες
- 5) Επιδίωξη ορθότερης διαχείρισης αποβλήτων από ελαιολιτριβεία, τυροκομεία και πυρηνελαιουργεία
- 6) Προώθηση βιολογικής γεωργίας σε αυτές τις περιοχές (και εγκαθίδρυση αγροτικών αγορών μακριά από μεσάζοντες – farmers markets, βλ. άρθρο 56 του Νόμου 4235/2014)
- 7) Επίτευξη καινοτομίας μέσω αξιοποίησης της έρευνας των ακαδημαϊκών τμημάτων
- 8) Συνεργασία με ακαδημαϊκά ιδρύματα προς αξιοποίηση ερευνητικών προτάσεων ορθών γεωργικών πρακτικών και αξιοποίησης φαινολών
- 9) Προώθηση της λεσβιακής ετικέτας ως σύνολο, μέσα από προϊόντα που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια ποιότητας
- 10) Ανάδειξη των θεραπευτικών ιδιοτήτων του ελαιολάδου, των οργανοληπτικών του στοιχείων και της δυνατότητας άλλων χρήσεων
- 11) Ενημέρωση και ενθάρρυνση ενασχόλησης γεωργών με εναλλακτικές καλλιέργειες (π.χ. διερεύνηση καλλιέργειας ενεργειακών φυτών)
- 12) Οργανωμένη και αναβαθμισμένη λειτουργία του Σταθμού Γεωργικής Έρευνας. Μεταξύ των άλλων ο Σταθμός αυτός (σε συνεργασία με ερευνητικά ιδρύματα) θα μπορούσε να επιτύχει τη «Γενετική ταυτοποίηση αυτοχθόνων ειδών της Λέσβου», όπως είναι η ποικιλία της ελιάς «κολοβή», της αχλαδιάς «αχτσές» και των αρωματικών φυτών και τη δυνατότητα της οικονομικής εκμετάλλευσής τους.
- 13) Αξιοποίηση βραβευμένων λεσβιακών ελαιολάδων σε τουριστικούς προορισμούς (μέσω συμμετοχής τους στο λεσβιακό σήμα ποιότητας και προβολής τους από το Δήμο)
- 14) Αξιοποίηση αδρανών και μη χρησιμοποιούμενων εκτάσεων του Δήμου από ακτήμονες ή επαγγελματίες αγρότες με έμφαση στο business plan τους και όχι στο οικονομικό αντάλλαγμα

Για την κτηνοτροφία:

- 15) Ενθάρρυνση ίδρυσης σύγχρονου συνεταιριστικού τυροκομείου για μικρούς παραγωγούς, όπως αυτή του Συλλόγου Επαγγελματιών Κτηνοτρόφων Νομού Ηρακλείου (βλ. προϊόντα «Κρητικά Μιτάτα»)
- 16) Αξιοποίηση κτηνοτροφικών υποπροϊόντων, όπως του μαλλιού των προβάτων που πετιέται στη λεσβιακή ύπαιθρο, του δέρματος, της κοπριάς και των εντοσθίων.
- 17) Αξιοποίηση ντόπιων πρώτων υλών στην κατασκευή ζωοτροφών, αλλαντικών, κ.α.
- 18) Προώθηση ίδρυσης κρεαταγοράς από κτηνοτρόφους και αγροτικών αγορών μακριά από μεσάζοντες (βλ. άρθρο 56 του Νόμου 4235/2014 ως προς τις αγορές παραγωγών)
- 19) Προώθηση άμεσης διάθεση γάλακτος με νέους τρόπους (π.χ. αυτόματος πωλητής γάλακτος)

Για την αλιεία:

- 20) Εφαρμογή νομοθεσίας για την προστασία των ντόπιων ψαριών και του γόνου και απαγόρευση αλιείας σε μικρές αλιευτικές ζώνες με τη σύμφωνη γνώμη των επαγγελματιών αλιέων
- 21) Ενθάρρυνση οστρακοκαλλιέργειας που δεν επιβαρύνει το περιβάλλον
- 22) Ενθάρρυνση καλλιέργειας χελιών σε κατάλληλες παράκτιες αβαθείς περιοχές

B. Τοπική επιχειρηματικότητα

Προβλήματα

Στη Λέσβο οι ντόπιες πρώτες ύλες αλλά και οι φυσικοί και πολιτισμικοί μας πόροι δεν αξιοποιούνται στον απαιτούμενο βαθμό, ενώ το υπάρχον ανθρώπινο δυναμικό αρκετές φορές κρίνεται ανεπαρκές για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της αγοράς και του σύγχρονου καταναλωτή. Οι ντόπιες πρώτες ύλες είναι το ελαιόλαδο, το αιγοπρόβειο γάλα, ο γλυκάνισος, το μέλι, τα σταφύλια, τα ζυμαρικά, τα αχλάδια (αχτσέδες), τα μήλα, τα κάστανα και τα κεράσια Αγιάσου, τα σύκα Ερεσού, τα αρωματικά φυτά, οι ζωοτροφές, τα κηπευτικά, τα ανθοκομικά, κ.α. Αυτό το **έλλειμμα ποιότητας και εντοπιότητας** φαίνεται στον τομέα της μεταποίησης, εν μέρει στον τομέα του εμπορίου, αλλά και στον τομέα της εστίασης και παροχής καταλύματος, καθώς υπάρχει σύνδεση μεταξύ αυτών των τομέων.

Σήμερα, όπως φαίνεται, λίγοι είναι εκείνοι που δίνουν πραγματική σημασία στην ποιότητα της κουζίνας, στην τοπικότητα και στο ιδιαίτερο γευστικό στίγμα... Επιπλέον, συχνά παρατηρείται **έλλειψη επαγγελματισμού και εκπαίδευσης** του επιχειρηματία και του προσωπικού (“anti-service” νοοτροπία από υπαλλήλους), άγνοια ως προς την εκτέλεση κλασικών ελληνικών συνταγών και λεπτομερειών σχετικών με την ελληνική κουζίνα, ελλιπής στελέχωση, έλλειψη αισθητικής, υψηλές τιμές, χρήση χαμηλής ποιότητας και χαμηλού κόστους υλικών. Κάτι ανάλογο ισχύει και για την παροχή καταλύματος. Η δημοτική αρχή,

λοιπόν, οφείλει να δώσει στους δημότες τα εργαλεία ανάπτυξης και ενδεχομένως να στηρίξει κάποιες πρωτοβουλίες προς την ορθή κατεύθυνση. Η ανάπτυξη είναι μια συλλογική προσπάθεια και απαιτεί κόπο και τρόπο.

Προτάσεις

Για να προχωρήσουμε μπροστά, δεν υπάρχει άλλος δρόμος πέρα από την **οργανωμένη και ποιοτική αξιοποίηση των φυσικών και πολιτισμικών μας πόρων** και αυτό όχι μόνο στον τομέα της μεταποίησης... Το ίδιο ισχύει και για τη γαστρονομία, η οποία ως βαθιά γνώση, επιστήμη αλλά και τέχνη διατροφής, αφορά την επιλογή, παρασκευή και το σερβίρισμα καλού και νόστιμου φαγητού και τη συνοδεία του ανάλογου ποτού. Είναι θέμα κουλτούρας και μπορεί να αναβαθμίσει την εμπειρία του επισκέπτη αλλά και του τουρίστα. Έτσι, οι εστιατόρες και οι ξενοδόχοι είναι πρεσβευτές της γαστρονομίας και, κατ' επέκταση, γίνονται πρεσβευτές της κουλτούρας μας.

Μεταποίηση/ εμπόριο

- 1) Καταγραφή τοπικών φυσικών και πολιτισμικών πόρων/ποικιλιών και γενικότερα τοπικών φυσικών και πολιτισμικών πόρων και αξιοποίησή τους σε συνδυασμό με την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και μεθόδων
- 2) Ποιοτική αναβάθμιση παρεχόμενου προϊόντος και υπηρεσίας μέσω αξιοποίησης της ταυτότητας των προϊόντων γεωγραφικής ένδειξης που ξεχωρίζουν για την ιδιότυπη γεύση και την ποιότητά τους, οι οποίες συνθέτουν και αναπαριστούν ταυτόχρονα το φυσικό περιβάλλον, την ιστορία και τον πολιτισμό των τόπων παραγωγής του. Με άλλα λόγια, συνδέουν τους τοπικούς φυσικούς πόρους (κλίμα, έδαφος, βιοποικιλότητα) με τους πολιτισμικούς (παραδοσιακές γνώσεις, τραγούδια, έθιμα, μύθους, τοπική ιστορία, τεχνικές και δεξιότητες) σε μια δεδομένη εδαφική περιοχή. Αυτό, όπως είπαμε παραπάνω, μπορεί να γίνει μέσα από «Συμμετοχικά Συστήματα Εγγύησης της λεσβιακής ποιότητας» (Participatory Guarantee Systems), όπου, μέσα από κάποιες διαδικασίες, τα προϊόντα θα χαρακτηρίζονται ως ιδιότυποι πόροι μιας κοινότητας και δεν θα μπορούν να αναπαραχθούν «αλλού».
- 3) Δημιουργία «καλαθιού προϊόντων και υπηρεσιών της λεσβιακής υπαίθρου» με στοιχεία συμβολικών και συναισθηματικά φορτισμένων λεσβιακών αγροτικών τοπίων
- 4) Ανάπτυξη και διάδοση καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών σε συνεργασία με ερευνητικούς φορείς
- 5) Επιμόρφωση, εκπαίδευση και κατάρτιση ανθρωπίνου δυναμικού τόσο στην κατασκευή, όσο και στην πώληση προϊόντων και υπηρεσιών και καλλιέργεια επιχειρηματικής συνείδησης
- 6) Οργάνωση σεμιναρίων και ενημέρωσης γύρω από θέματα επιχειρηματικότητας και μάρκετινγκ σε συνεργασία με το Εμπορικό Επιμελητήριο
- 7) Εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και πολιτικών τιμολόγησης με λογικό περιθώριο κέρδους αντίστοιχο της ποιότητας του προσφερόμενου προϊόντος και της εξυπηρέτησης.

- 8) Ολοκληρωμένη στρατηγική προώθησης λεσβιακών προϊόντων στην αγορά (επαφές με managers για θέματα branding -- brand strategists)
- 9) Ενθάρρυνση αξιοποίησης/ ενοικίασης χώρων στο αεροδρόμιο ή στο λιμάνι για προώθηση προϊόντων και κατάλληλη διακόσμησή τους
- 10) Αξιοποίηση του διαδικτύου (π.χ. <http://www.tsou.gr> για την προώθηση του ούζου)
- 11) Μετατροπή χώρων παραγωγής τροφίμων ή ποτών σε επισκέψιμους χώρους, όπως αγροκτήματα, ελαιτριβεία, τυροκομεία, οινοποιεία, ποτοποιίες ούζου, γυναικείοι συνεταιρισμοί, κ.α. η επίσκεψη πρέπει να είναι ευχάριστη και κατά τη διάρκεια της η ποιότητα των προσφερόμενων προϊόντων πρέπει να είναι η καλύτερη (καλές πρακτικές: «Μυλέλια», Μουσείο Βαρβαγιάννη)

Γαστρονομία

Η γαστρονομική ταυτότητα του προορισμού θα διαμορφωθεί από την ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών, τους επισκέψιμους χώρους παραγωγής, τους επισκέψιμους χώρους μεταποίησης, τα σημεία πώλησης, την εξυπηρέτηση και τον επαγγελματισμό του ανθρώπινου δυναμικού. Όλα τα παραπάνω αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο. Η γαστρονομική ταυτότητα της Λέσβου μπορεί να κατασκευασθεί από τα εμβληματικά προϊόντα όπως το λάδι και το ούζο, από αγροτική παραγωγή με προϊόντα υψηλής ποιότητας, από το **Συμμετοχικό Σύστημα Εγγύησης Λεσβιακής ποιότητας**, από καλές παραδοσιακές ταβέρνες δίπλα στη θάλασσα ή/και στην ελιά, βασικά χαρακτηριστικά του λεσβιακού τοπίου (καλές πρακτικές: η Κρήτη και η Σαντορίνη)

- 12) Προώθηση μεσογειακής διατροφής (πρόσφατα εντάχθηκε στον Παγκόσμιο Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO), η οποία παρουσιάζει μια αυξανόμενη ζήτηση παγκοσμίως
- 13) Καθιέρωση λεσβιακού σήματος ποιότητας ή, ακόμα καλύτερα, δημιουργία «συμμετοχικού συστήματος εγγύησης της λεσβιακής ποιότητας»: Δημιουργία δικτύου επιχειρήσεων εστίασης, εμπορίου και φιλοξενίας όπου θα αξιοποιούνται τοπικές πρώτες ύλες σε συνδυασμό με την ποιότητα και την τοπική παράδοση (προώθηση γαλακτοκομικών προϊόντων και κρεάτων σε εστιατόρια, ζαχαροπλαστεία, καταλύματα, κ.α., που θα κατασκευάζονται από τοπικές πρώτες ύλες). Αποκλειστική χρήση των προϊόντων του δικτύου από το δήμο σε όλες του τις εκδηλώσεις.
- 14) Το νόστιμο φαγητό απαιτεί χρήση φρέσκων υλικών καλής ποιότητας και προσαρμογή σε εποχές του έτους (δεν έχουν θέση οι προτηγανισμένες πατάτες, το τζατζίκι μαζικής παραγωγής και το λάδι κακής ποιότητας)
- 15) Ένταξη περισσότερων ξενοδοχείων στο πρόγραμμα «Τοπικό Σύμφωνο Ελληνικού Πρωινού» που πραγματοποιείται σε πανελλήνιο επίπεδο από το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος
- 16) Παράδοση μαθημάτων μαγειρικής, διαγωνισμοί και επιδείξεις μαγειρικής, προγράμματα γευσιγνωσίας και σεμινάρια διατροφής σε ξενοδοχεία και εστιατόρια

- 17) Εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και πολιτικών τιμολόγησης με λογικό περιθώριο κέρδους αντίστοιχο της ποιότητας του προσφερόμενου προϊόντος και της εξυπηρέτησης.
- 18) Προώθηση γαστρονομικών εορτών και φεστιβάλ: διοργάνωση γιορτών μετά τη συγκομιδή, γιορτές αφιερωμένες σε συγκεκριμένα προϊόντα
- 19) Επισκέψεις τουριστών σε τοπικές αγορές τροφίμων
- 20) Στρατηγική μάρκετινγκ: καταγραφή, ανάπτυξη γαστρονομικού brand και κατάρτιση επικοινωνιακού προγράμματος.
- 21) Ευρύτερες συνεργασίες παραγωγών, εμπόρων, ξενοδόχων, εστιατόρων, τουριστικών πρακτόρων, επιχειρηματιών και δικτύων προώθησης
- 22) Προβολή της λεσβιακής γαστρονομίας μέσω MME, φιλοξενίας δημοσιογράφων, κ.α.
- 23) Αξιοποίηση γνώσης και δυναμικής του δικτύου γυναικείων αγροτουριστικών συνεταιρισμών και των υπηρεσιών τους
- 24) Ολοκληρωμένη προβολή μέσω διαδικτύου: κείμενα (αγγλικά-ελληνικά), πλούσιο φωτογραφικό αρχείο, ανάπτυξη γαστρονομικού brand της Λέσβου
- 25) Συνεργασία με τα τμήματα Επιστήμης Τροφίμων και Διατροφής και Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, όπως και με άλλα ακαδημαϊκά ιδρύματα

Απασχόληση

Ο σχεδιασμός της τοπικής επιχειρηματικότητας πρέπει να βασίζεται στον Άνθρωπο, στην αξία της συμμετοχής και της αφοσίωσης στην κοινότητα, στην πρόταξη των συλλογικών αγαθών του Πολιτισμού και της Παράδοσης, στη μικρή (νησιωτική) κλίμακα και στην ορθή αξιοποίηση των φυσικών και πολιτισμικών μας πόρων.

Μέσω μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής στρατηγικής που θα έχει τα παραπάνω χαρακτηριστικά και θα περιλαμβάνει τη σύσταση αρκετών Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ) μπορεί να καταπολεμηθεί σε σημαντικό βαθμό το πρόβλημα της ανεργίας. Κοιν.Σ.Επ. μπορούν να δημιουργηθούν με στόχο την παραγωγή/ δημιουργία φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων και υπηρεσιών και την προβολή του τόπου ως σύνολο. Μέσω της αξιοποίησης των πόρων μας και μιας συνολικής προβολής αυτής θα δημιουργηθούν οι καλύτερες προϋποθέσεις για την ευημερία του «ατόμου» μέσω του «συνόλου». Αυτό μπορεί να το εμπνεύσει στον πολίτη η εκάστοτε δημοτική αρχή.

Οι δικές μας Κοιν.Σ.Επ. μπορούν να ασχοληθούν με μια ποικιλία προτεινόμενων τομέων: δημιουργία τοπικών συμφώνων ποιότητας, αξιοποίηση ντόπιας παραγωγής και ντόπιων πρώτων υλών (συνεταιριστική καλλιέργεια φρούτων, λαχανικών, κ.α. και άμεση προώθησή τους στην αγορά), ανανεώσιμες αλληλοσυμπληρωνόμενες μορφές ενέργειας (μικρές ανεμογεννήτριες, φωτοβολταϊκά, μικρά υδροηλεκτρικά, αξιοποίηση βιομάζας και γεωθερμίας-τηλεθέρμανσης για την παραγωγή ενέργειας), ανακύκλωση ηλεκτρονικών επισκευών, μπαταριών και διαφόρων χρηστικών αντικειμένων, καθαριότητα-διαχείριση απορριμμάτων, συντήρηση χώρων, catering, φύλαξη παιδιών, πρόνοια για ηλικιωμένους, δημιουργία αγορών αγροτών ή αγροτικών πρατηρίων, σύμπραξη επιστημόνων σε διάφορους

τομείς, προώθηση οικοτουρισμού και θρησκευτικού τουρισμού, μεθοδική ανάπτυξη αγροτουρισμού, γαστρονομικού τουρισμού και ιαματικού τουρισμού, κ.α. Εκτιμάμε ότι το μέλλον της χώρας μας δεν βρίσκεται ούτε στις επιδοτήσεις, ούτε στη βοήθεια του Κράτους, ούτε στους μεγαλο-επενδυτές, αλλά στην καινοτομία, στη συνεργασία και στον κοινοτισμό.

Η δημοτική αρχή μπορεί να συμβουλέψει, να ενθαρρύνει και να στηρίξει τη σύσταση Κοιν.Σ.Επ., σε συνεννόηση και σε συνεργασία με τις σχετικές δομές και τους υπάρχοντες επίσημους ή ανεπίσημους πανελλαδικούς μηχανισμούς.

Μπορεί να συνεργαστεί κατά προτεραιότητα με τέτοιους κοινωνικούς συνεταιρισμούς για την κάλυψη των αναγκών του δήμου. Επίσης μπορεί να αξιοποιήσει ένα μέρος της μεγάλης ακίνητης περιουσίας του δήμου για τη στέγαση Κοιν.Σ.Επ., ασκώντας με αυτόν τον τρόπο και κοινωνική πολιτική.

Γ. Τουρισμός

Προβλήματα

Ο τουρισμός αποτελεί μια σημαντική πηγή κέρδους για το νησί και ίσως ο σημαντικότερος μοχλός ανάπτυξης. Ωστόσο, δεν υπάρχει ανεπτυγμένη τουριστική βιομηχανία σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα. Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΟΤ (2009), το Βόρειο Αιγαίο βρίσκεται στην προτελευταία θέση στην κατανομή διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχεία. Σύμφωνα με την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, από το 2006 έως το 2010, το αεροδρόμιο της Μυτιλήνης έρχεται 16ο στη σειρά από τα 19 αεροδρόμια της Ελλάδας σε αφίξεις αλλοδαπών τουριστών. Ο τουρισμός, αν και διασπείρεται σε αρκετές περιοχές (Πέτρα, Μόλυβος, Ερεσός και Πλωμάρι), είναι εποχιακός (Ιούλιο-Αύγουστο) και κυριαρχεί η συμβατική μορφή του δίμηνου θερινού παράκτιου τουρισμού (το μοντέλο «ήλιος-θάλασσα-παραλία»). Οι τουριστικές υποδομές του νησιού είναι μέσης δυναμικότητας και αποτελούν συνήθως οικογενειακές επιχειρήσεις, ενώ δεν υπάρχουν πολλά καταστήματα αναψυχής/διασκέδασης και εστίασης στις γύρω τουριστικές περιοχές. Σύμφωνα με το ερευνητικό πρόγραμμα EUROISLANDS, το ΑΕΠ των νησιών του Β. Αιγαίου είναι χαμηλότερο από το εθνικό ΑΕΠ και το χαμηλότερο της Ευρώπης.

Εδώ και πολλά χρόνια η **Λέσβος απευθύνεται κυρίως στο μαζικό τουρίστα** και υιοθετεί το μοντέλο «ήλιος και θάλασσα» με «λίγο απ' όλα». Το τουριστικό προϊόν της Λέσβου δεν είναι προσδιορισμένο, ενώ οι περισσότερες προσπάθειες προβολής του είναι χαμηλής αισθητικής, δίχως να μπορούν να ανταγωνισθούν με αξιώσεις το τουριστικό προϊόν άλλων περιοχών. Επιπλέον, είναι γνωστό ότι στη Λέσβο δεν διαθέτουμε τις απαραίτητες υποδομές (π.χ. όπως η Ρόδος) που μπορούν περισσότερο να στηρίξουν ένα τέτοιο μοντέλο, αμφίβολης, όμως, αξίας πια με δεδομένο τον αριθμό των υπό χρεωκοπία ξενοδοχείων και των ξενοδοχείων που δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους σε προμηθευτές, ΔΕΗ, εργαζόμενους παρά την υψηλή πληρότητα τους. Άλλωστε και η ίδια η Διεύθυνση Τουρισμού της Περιφέρειας Β. Αιγαίου στο στρατηγικό σχεδιασμό που παρουσίασε στο Περιφερειακό Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 2015 αποτύπωσε τεκμηριωμένα ότι ο τουρισμός σε όλα τα νησιά της Περιφέρειας βρίσκεται σε κρίση από την αρχή της δεκαετίας του 2000, με μειωμένες αφίξεις και διανυκτερεύσεις, μειωμένη πληρότητα ξενοδοχειακών μονάδων και χαμηλές οικονομικές αποδόσεις, σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας. Κάποια βασικά προβλήματα τα οποία πρέπει να διορθωθούν είναι η ποιότητα του φαγητού, η σχέση τιμής-ποιότητας προσφοράς προϊόντων, η ποικιλία χώρων και ειδών διασκέδασης, οι τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις, η

οργάνωση στις παραλίες, η ηχορύπανση, καθαριότητα, το κυκλοφοριακό και οι μεταφορές/συγκοινωνίες. Αλλά δεν φτάνουν μόνο αυτά...

Παράλληλα, **ο αγροτουρισμός δεν αναπτύχθηκε στη Λέσβο**, παρόλο που υπήρχαν οι προϋποθέσεις και παρόλο που υπήρξε η αντίστοιχη χρηματοδότηση από ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα. Για παράδειγμα, παρατηρήθηκε αλόγιστη και άναρχη εξάπλωση ενοικιαζομένων δωματίων, που δεν είχαν σχέση με «αγροτουρισμό», τα οποία στη συνέχεια μετατρέπονταν σε κανονικές κατοικίες. Παρατηρήθηκε χρηματοδότηση επενδύσεων (μέσω προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης), οι οποίες δεν είχαν σχέση με αγροτική ανάπτυξη, ούτε είχαν ευρύτερο κοινωνικό χαρακτήρα και όφελος. Αυτό συνέβαινε όταν επί της ουσίας δεν προωθήθηκε καθόλου ο τύπος των επιχειρήσεων που θα μπορούσε να συμβάλλει στην προώθηση του αγροτουρισμού και της ανάπτυξης της υπαίθρου. Το ίδιο ισχύει και για τον ιαματικό τουρισμό, για το φυσιολατρικό τουρισμό, αλλά και για τον γαστρονομικό τουρισμό.

Σήμερα η Λέσβος έχει προσβληθεί και από την προσφυγική και μεταναστευτική κρίση, η οποία έχει αρνητικές επιπτώσεις στον τουρισμό, ο οποίος αποτελεί βασικό πυλώνα οικονομικής ανάπτυξης για το νησί.

Προτάσεις

Τα παραπάνω δεδομένα ευνοούν την ανάπτυξη ενός άλλου μοντέλου τουρισμού, το οποίο θα δίνει έμφαση σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που σε συνδυασμό με την προώθηση τοπικών προϊόντων ποιότητας, θα βοηθήσουν σημαντικά στην προώθηση του σύνθετου τουριστικού προϊόντος, στη μεγαλύτερη γεωγραφική διασπορά των τουριστών/ επισκεπτών (Μανταμάδος, Καλλονή, Θερμή, κ.α.), στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου (π.χ. οι παρατηρητές πουλιών έρχονται συνήθως Απρίλιο-Μάιο) και στο άνοιγμα σε νέες αγορές, που είναι και τα βασικά ζητούμενα. Ο νέος τουρίστας επιθυμεί να ασχοληθεί με πολλές δραστηριότητες. Το νησί μας συνδυάζει μια ποικιλία τοπίων, οικοσυστημάτων, παραδόσεων, μύθων, μνημείων, κ.α. Αυτό πρέπει να διαμορφωθεί ως ολοκληρωμένο προϊόν και να προσφερθεί στους τουρίστες.

Το τουριστικό προϊόν της Λέσβου είναι η συνδυαστική ανάπτυξη γεωργίας-κτηνοτροφίας-αλιείας, μεταποίησης και η επιδίωξη ήπιων μορφών τουρισμού μέσα σε πλαίσια μικρής κλίμακας με σεβασμό στην παράδοση, στο τοπίο, στο φυσικό περιβάλλον και στον Άνθρωπο. Φύση και πολιτισμός σε συνδυασμό με τοπικότητα, ποιότητα και καινοτομία. Αυτό εξάλλου προκύπτει από όλες τις σχετικές αναπτυξιακές μελέτες και τους στρατηγικούς σχεδιασμούς που έχουν, κατά καιρούς, πραγματοποιηθεί για το νησί μας, προκύπτει από έρευνες και δημοσιεύσεις επιστημόνων (τα τελευταία 20 χρόνια), κλπ.

- 1) Χάραξη στρατηγικής που θα στηρίζεται στοχευμένα στα κεφάλαια «φύση» και «πολιτισμός» και θα απευθύνεται σε ανάλογους τύπους τουριστών.
- 2) Οργανωμένη προώθηση της Λέσβου ως «Γεωπάρκο της UNESCO»
- 3) Οργανωμένη προώθηση οικοτουρισμού και διαφήμιση της Λέσβου ως πρότυπο νησί οικοτουρισμού: Λέσβος – «το νησί των υγροτόπων»
- 4) Μεθοδική ανάπτυξη αγροτουρισμού (λεπτομέρειες στα παραπάνω κεφάλαια «τοπική επιχειρηματικότητα» και «αγροτική παραγωγή»)

- 5) Μεθοδική ανάπτυξη γαστρονομικού τουρισμού (λεπτομέρειες στο κεφάλαιο «τοπική επιχειρηματικότητα»)
- 6) Οργανωμένη προώθηση θρησκευτικού τουρισμού
- 7) Οργανωμένη προώθηση ιαματικού τουρισμού
- 8) Δημιουργία δικτύου καταδυτικών πάρκων/ διαδρομών στην Λέσβο σε Πέτρα, Σίγρι και Μυρσίνια και οργανωμένη προώθηση καταδυτικού τουρισμού
- 9) Προώθηση μαθητικού/ εκπαιδευτικού και επιστημονικού τουρισμού
- 10) Επιλογή αποτελεσματικής διαφημιστικής καμπάνιας, σωστή χρήση του διαδικτύου ως του πιο δυναμικού μέσου επικοινωνίας για την προβολή του τουριστικού προϊόντος/υπηρεσίας και συχνή επικαιροποίηση της παρεχόμενης πληροφορίας (δυνατότητα ευρείας χρήσης διαδικτύου/wifi)
- 11) Διατήρηση σχέσεων και διαύλων ενημέρωσης και επικοινωνίας με την ομογένεια αλλά και τους συλλόγους των Λέσβιων της πανελλήνιας διασποράς
- 12) Χάραξη νέας στρατηγικής και νέου κύκλου επαφών με τις αεροπορικές εταιρείες (για πτήσεις τσάρτερ)
- 13) Δημιουργία καινοτόμων τουριστικών πακέτων που θα βασίζονται σε ιδιότυπα τοπικά προϊόντα και υπηρεσίες
- 14) Συνεργασία με ερευνητές του Πανεπιστημίου Αιγαίου, οι οποίοι/ες έχουν την κατάλληλη εμπειρία και γνώση πάνω σε σχετικά θέματα τοπικής/ εδαφικής ανάπτυξης και διαχείρισης τουριστικού προϊόντος
- 15) Συνεργασία/ συνέργεια δημόσιου, αυτοδιοίκησης και ιδιωτών: περιφέρειας, δήμου, ταξιδιωτικών πρακτορείων, ξενοδοχείων, επιχειρηματιών, καταλυμάτων, φορέων τουρισμού, συλλογικών φορέων (Τουριστικός Φορέας Μήθυμνας, Ένωση Ξενοδόχων, Ένωσης Τουριστικών Πρακτόρων, Εμπορικού Επιμελητηρίου), ιδιωτικού-δημοσίου τομέα προς μια κοινή κατεύθυνση
- 16) Εκπόνηση και διανομή ενιαίου δελτίου παραπόνων

Τοπικότητα και Ποιότητα

- 17) Εκπόνηση μελέτης προδιαγραφών τοπικότητας και ποιότητας (Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας)
- 18) Λεσβιακό πρωινό: Το πρωινό των ξενοδοχείων και των λοιπών καταλυμάτων πρέπει να αποτελείται από τοπικές πρώτες ύλες (τοπικά τυριά και λοιπά γαλακτοκομικά προϊόντα, τοπικό ψωμί, τοπικά λαχανικά, τοπικό μέλι, πατέ ελιάς, φυσικό χυμό από ντόπια φρούτα, κ.α.) και όχι από τυποποιημένα ξένα προϊόντα.

- 19) Προμήθεια πρώτων υλών: Η προμήθεια πρώτων υλών των ξενοδοχείων μπορεί να γίνεται από ιδιόκτητα παραγωγικά αγροκτήματα και από γυναικείους αγροτουριστικούς συνεταιρισμούς
- 20) Σήμα τοπικότητας και ποιότητας: Θα δίδεται σε επιχειρήσεις που αποδεδειγμένα δίνουν έμφαση στη χρήση τοπικών πρώτων υλών και προϊόντων και στην ποιότητα
- 21) Ευρεία κυκλοφορία φυλλαδίων «Τα προϊόντα της Λέσβου» και «Γυναικείοι Συνεταιρισμοί της Λέσβου»
- 22) Εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού: είδη κρασιών και προέλευση, γνώσεις τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών, σεβίρισμα, οικειότητα, διακριτικότητα, ευγένεια, φιλικότητα, φιλοξενία, κ.α. (αυτά θα πρέπει να γίνονται εκτός της κύριας τουριστικής περιόδου)
- 23) Παρότρυνση επιχειρήσεων να κρατάνε αρχείο ημερήσιας κατανάλωσης και να χρησιμοποιούν δελτίο ικανοποίησης/ παραπόνων, ώστε να μπορούν να κάνουν ασφαλείς εκτιμήσεις και αντίστοιχες βελτιώσεις στην παροχή υπηρεσιών/προϊόντων
- 24) Συστηματικός έλεγχος χώρων υγιεινής και τήρηση των προδιαγραφών του ΕΦΕΤ

Φυσικό περιβάλλον – Τοπίο – Πολιτισμός – Ταυτότητα

- 25) Σύνδεση και προβολή άυλου και υλικού πολιτισμού: Σύνδεση τοπικής κουζίνας, τοπικής αρχιτεκτονικής, εικαστικών, παράδοσης και τοπικού πολιτισμού
- 26) Αξιοποίηση της ποικιλίας των οικοσυστημάτων, των πολιτιστικών στοιχείων και των τοπίων που συγκροτούν την ταυτότητα του τόπου
- 27) Διοργάνωση θεματικών εκδηλώσεων προβολής και προώθησης του τουριστικού προϊόντος της Λέσβου (πχ διαγωνισμός τουριστικής φωτογραφίας, κυνήγι θησαυρού με σκοπό την προώθηση της ιστορίας και της κουλτούρας τη Λέσβου ή την προβολή του δικτύου περιπατητικών διαδρομών, βραδιές αφιερωμένες σε γευσίγνωσία παραδοσιακών προϊόντων γυναικείων συνεταιρισμών κλπ)
- 28) Υποχρέωση λεπτομερούς καταγραφής κατάστασης εξωτερικών χώρων σε τουριστικούς προορισμούς από τα τοπικά συμβούλια και έγκαιρη ενημέρωση αρμοδίων υπηρεσιών
- 29) Οργάνωση παραλιών σε συνεργασία με τα τοπικά συμβούλια: Επίβλεψη καθαριότητας ακτών, δημιουργία βασικών υποδομών (αποδυτήρια, βιολογικές τουαλέτες, καλαθάκια, παγκάκια, κ.α.) και εμπορική διάθεση επιλεγμένων χώρων με υποχρέωση την τήρηση της καθαριότητας και ενδεχομένως τη συντήρηση κάποιων υποδομών.
- 30) Διαρκής συμμετοχή στο πρόγραμμα προστασίας των ακτών «Γαλάζιες σημαίες» και προώθηση των βραβευμένων ακτών με τη «Γαλάζια Σημαία» (σύμβολο ποιότητας) μέσω φυλλαδίων, διαδικτύου, κλπ

- 31) Διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων σε τουριστικούς προορισμούς (επέκταση «Λεσβιακού Καλοκαιριού» σε μια πιο ποιοτική έκδοση) σε συνεργασία με τα τοπικά συμβούλια
- 32) Ενημέρωση τουριστών για τον πολιτισμό και το φυσικό περιβάλλον της κάθε περιοχής από τους ξενοδόχους και τους ιδιοκτήτες καταλυμάτων και παρότρυνσή τους να το εξερευνήσουν.
- 33) Ενθάρρυνση μουσικής δρόμου και καλλιτεχνικών δρώμενων (το Διεθνές Φεστιβάλ Μουσικής του Μολύβου αποτελεί μια καλή πρακτική)
- 34) Επέκταση, συντήρηση και προβολή του δικτύου περιπατητικών διαδρομών. Εκπόνηση φυλλαδίου των μονοπατιών της κάθε περιοχής και προώθηση μέσω διαδικτύου
- 35) Εκπόνηση απλών ενημερωτικών φυλλαδίων για το τοπίο, το οικοσύστημα και τον άυλο και υλικό πολιτισμό επιλεγμένων περιοχών και προώθηση μέσω διαδικτύου
- 36) Ανάπτυξη κατάλληλων υποδομών οικοτουρισμού (κιόσκια, παρατηρητήρια πουλιών, σημάσεις, κ.α.), προστασία και ορθή διαχείριση υγροτόπων
- 37) Δημιουργία καλαίσθητων σημάτων για αξιοθέατα, τοπία, μονοπάτια, κ.α.
- 38) Περισσότερη χρήση πρασίνου και αναρριχητικών φυτών για σκίαση
- 39) Διερεύνηση μετάφρασης έργων Λέσβιων συγγραφέων σε ξένες γλώσσες
- 40) Συγγραφή βιβλίου ιστορίας/ πατριδογνωσίας σε μορφή κόμικς και μετάφραση σε άλλες γλώσσες

Υποδομές, υπηρεσίες και συμμετοχή

- 41) Μεταφορές: Διερεύνηση προσθήκης συχνότερων διαδρομών μέσω των ΚΤΕΛ αναλόγως της ανάγκης των τουριστών σε συνεργασία με τα τοπικά συμβούλια και προσπάθεια αναβάθμισης της ποιότητας των μέσων μαζικής μεταφοράς
- 42) Καθαριότητα: Διερεύνηση χορηγίας ατομικών κάδων σε επιχειρήσεις οι οποίοι θα τοποθετούνται σε συγκεκριμένα σημεία συγκεκριμένες ώρες για την αποκομιδή τους (για να μην επιβαρύνουν τους δημόσιους κάδους)
- 43) Ανακύκλωση με πρωτοβουλία των επιχειρήσεων
- 44) Εξοικονόμηση νερού/ επανάχρηση νερού για πότισμα κήπων
- 45) Κυκλοφοριακό: Διενέργεια αναγκαίων κυκλοφοριακών ρυθμίσεων και διερεύνηση δημιουργίας νέων χώρων στάθμευσης σε τουριστικούς προορισμούς σε συνεργασία με τα τοπικά συμβούλια
- 46) Οργάνωση τουριστικών γραφείων πληροφοριών στους τουριστικούς προορισμούς του νησιού (και πρωτίστως αναδιοργάνωση του Γραφείου Τουρισμού του Δήμου

στην Πλατεία Σαπφούς και οργάνωση τουριστικών γραφείων πληροφοριών στις πύλες εισόδου: αεροδρόμιο και λιμάνι)

- 47) Καλύτερη διαφήμιση Μουσείων Θεοφίλου και Τεριάντ και Πινακοθηκών Μυτιλήνης και Μήθυμνας (φυλλάδια, διαδίκτυο, κλπ)
- 48) Ενημέρωση/ ευαισθητοποίηση του κοινού (και εκπροσώπων φορέων, όπως οδηγών ταξί, επιχειρηματιών/ιδιοκτητών χώρων αναψυχής) για τη συλλογική προσπάθεια αναβάθμισης του τουρισμού
- 49) Εντατική και πηγαία συνεργασία τοπικών συμβουλίων και δήμου με πολιτιστικούς συλλόγους και με καλλιτέχνες/εικαστικές ομάδες
- 50) Μέριμνα για ΑΜΕΑ σε θέματα πρόσβασης τόσο από το Δήμο όσο και από επιχειρήσεις
- 51) Κινητοποίηση εθελοντικών ομάδων
- 52) Αποκλειστική χρήση των ανταποδοτικών τελών που εισπράττει ο Δήμος από τουριστικές επιχειρήσεις σε σκοπούς σχετικούς με τον τουρισμό με την δημιουργία Ταμείου Τουριστικής Ανάπτυξης .

Δ. Ενέργεια

Προβλήματα

Στη Λέσβο δεν υπάρχει αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), παρόλο που η Λέσβος διαθέτει ιδιαίτερα σημαντικό αιολικό, ηλιακό και γεωθερμικό δυναμικό, ενώ μπορεί να αξιοποιήσει και τη βιομάζα της. Ως προς την αιολική ενέργεια, υπάρχουν σε λειτουργία αιολικοί σταθμοί ισχύος 30 MW (υπάρχει άδεια για 40MW) και ηλιακής ισχύος 11 MW (υπάρχει άδεια για 34MW), ενώ υπάρχει άδεια για κατασκευή υβριδικού σταθμού ισχύος 15 MW (συνδυασμός αιολικής και υδροηλεκτρικής ενέργειας). Σήμερα αρκετοί αιολικοί και ηλιακοί σταθμοί χρήζουν συντήρησης. Ως προς τη γεωθερμική ενέργεια, χρησιμοποιείται για θέρμανση θερμοκηπίων στον Πολιχνίτο και στο Λισβόρι, ενώ υπάρχουν σχέδια αξιοποίησης των γεωθερμικών πεδίων της Αργένου και της Στύψης, τα οποία δεν έχουν προχωρήσει.

Στα νησιά του Βορείου Αιγαίου, η εγκατεστημένη αιολική ισχύς έως τώρα είναι αρκετά μικρή σε σύγκριση με αυτή περιοχών της ενδοχώρας, αλλά και άλλων νησιών. Βάσει των νέων κατατιθέμενων επενδυτικών προτάσεων, αναμένεται ραγδαία αύξηση της αιολικής ισχύος και μεγάλης κλίμακας επενδύσεις σε νησιά.

Το 2012 η εταιρεία Rokas-Iberdrola κατέθεσε μια πρόταση μαζικής εγκατάστασης 28 αιολικών πάρκων (353 ανεμογεννητριών) συνολικής ισχύος 706 MW στα νησιά Λέσβο, Χίο και Λήμνο (η επένδυση είχε τον τίτλο «Αιγαία Ζεύξη»), την οποία ενέκρινε η τότε δημοτική αρχή. Οι κυριότερες ενστάσεις για το έργο αυτό (για το οποίο προ-απαιτείται διασύνδεση με το ηπειρωτικό ηλεκτρικό σύστημα, κάτι που δεν υπάρχει) είναι:

α) ως προς την τεράστια κλίμακα της συγκεκριμένης επένδυσης σε σχέση με αυτή των νησιών και τις επιπτώσεις στο νησιωτικό τοπίο,

β) ως προς τις επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα, στα απολιθώματα και σε περιοχές NATURA 2000 (όπου προβλέπεται ειδική επιστημονική μελέτη εγκατάστασης όταν πρόκειται για αιολικά πάρκα),

γ) ως προς τις επιπτώσεις στον προσοδοφόρο οικοτουρισμό, ειδικά για τη Λέσβο,

δ) την αλλαγή της αναπτυξιακής κατεύθυνσης των νησιών με ό,τι αυτό συνεπάγεται (από ήπια τουριστική σε βιομηχανική ανάπτυξη),

ε) τις λίγες θέσεις εργασίας και

στ) τα ανεπαρκή αντισταθμιστικά οφέλη που δίδονται από την εταιρεία (που είναι τα ελάχιστα που προβλέπονται βάσει του νόμου).

Προτάσεις

Οι φυσικοί μας πόροι θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν συνδυαστικά για την παραγωγή ενέργειας πάντοτε με σεβασμό στο τοπίο και στην κλίμακα του περιβάλλοντος χώρου και με ικανοποιητικά ανταποδοτικά οφέλη για τις τοπικές κοινωνίες, όχι απαραίτητα μόνο οικονομικά.

Η όποια εκμετάλλευση φυσικών πόρων θα πρέπει να γίνεται με ορθολογικό τρόπο βάσει της κλίμακας του κάθε τύπου και του τοπίου (λαμβάνοντας υπόψη τη σύγχρονη θεώρησή του από την επιστήμη), ώστε να μην οδηγήσει σε αντίθετα αποτελέσματα και σε καταστροφή πολύτιμων πόρων. Η ανάπτυξη προϋποθέτει καλής ποιότητας φυσικούς και πολιτισμικούς πόρους, γι' αυτό και η χρήση των πολιτισμικών και φυσικών πόρων πρέπει να γίνεται με υπεύθυνο τρόπο και όχι κατόπιν διαδικασιών "fast track" που καταργούν το χωροταξικό σχεδιασμό για να διευκολύνουν τους μεγαλοεπενδυτές που στόχο έχουν το μεγαλύτερο δυνατό κέρδος με το μικρότερο δυνατό κόστος.

- 1) Συντονισμένη εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης στρατηγική διαχείρισης των ενεργειακών πόρων, η οποία θα λαμβάνει υπόψη και θα εξαντλεί όλες τις δυνατότητες εκμετάλλευσης/αξιοποίησης των σύγχρονων μορφών ενέργειας και.
- 2) Ανάγκη για μικρές μονάδες αιολικής ενέργειας στην κλίμακα του περιβάλλοντος χώρου, που θα χωροθετούνται ορθά και θα ενσωματώνονται αρμονικά στο τοπίο/περιβάλλον.
- 3) Επισκευή και επαναλειτουργία ήδη υπαρχουσών ανεμογεννητριών
- 4) Επίσπευση διαδικασιών αξιοποίησης γεωθερμικού δυναμικού που παραμένει ανεκμετάλλευτο στις περιοχές Πολιχνίτου, Αργένου και Στύψης.
- 5) Αξιοποίηση ηλιακής ενέργειας με σεβασμό στο τοπίο και στη γη υψηλής παραγωγικότητας
- 6) Λειτουργία υδροηλεκτρικού σταθμού εγγυημένης ισχύος στην Ερεσό (καλή πρακτική: υβριδικό ενεργειακό έργο Ικαρίας)
- 7) Αξιοποίηση βιομάζας (π.χ. αξιοποίηση πυρηνόξυλου ως καύσιμη ύλη, παραγωγή biodiesel από τα μαγειρικά λάδια, ενθάρρυνση επενδύσεων παραγωγής pellet)
- 8) Διαμόρφωση πολιτικής εξοικονόμησης ενέργειας ως ο καλύτερος τρόπος για τον περιορισμό των εκπομπών ρύπων από την κατανάλωση καυσίμων στην ατμόσφαιρα.

- 9) Μελέτη εξοικονόμησης ενέργειας φωτισμού (π.χ. χρήση λαμπτήρων μεγαλύτερης διάρκειας και χαμηλότερου κόστους, χρήση τεχνολογιών αποθήκευσης ηλιακής ενέργειας, χρήση φωτοκύτταρων)
- 10) Επέκταση πιλοτικού συστήματος τηλεθέρμανσης δημοτικών εγκαταστάσεων στον Πολιχνίτο Λέσβου σε συνεργασία με τον ερευνητικό Φορέα που το υλοποίησε και εφαρμογή και σε άλλες περιοχές που διαθέτουν αντίστοιχο γεωθερμικό ενεργειακό πεδίο.
- 11) Διερεύνηση τοποθέτησης φωτοβολταϊκών στις οροφές ή σε δώματα δημοσίων κτιρίων (π.χ. σχολείων).
- 12) Ενθάρρυνση επενδύσεων παραγωγής ενέργειας από το βιοαέριο (μετά από τη δημιουργία εργοστασίου κομποστοποίησης)